

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ Μ'

ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ — ΤΗΛ. 72.18.308

1 ΜΑΡΤΙΟΥ 1991

ΑΡΙΘ. 4

— ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ —

Ευαγγέλου Δ. Θεοδώρου,
'Ο όσιος Βενέδικτος. — Μητροπ. Πα-
τρῶν Νικοδήμου, Μηνύματα
Τριωδίου. — Μητροπ. Σισανίου και
Σιασίτης 'Αντωνίου, 'Η ά-
γάπη του υιού του Θεού διά τους
Χριστιανούς. — 'Αρχιμ. Παύλου
'Αθανάτου, 'Ο άγιος 'Ιερο-
μάρτυς Χαράλαμπος. — 'Αλεξ. Μ.
Σταυροπούλου, 'Αναπλη-
ρωματική γονικότητα. — 'Αρχιμ.
'Ιακώβου Σ. Καραμούζη,
Πνευματική ζωή. — Κων. Ρ. 'Αθα-
νασιάδη (†), 'Η αντιμετώπι-
σις τῶν αίρέσεων διά τῶν Οικου-
μικῶν Συνόδων. — Λάμπρου Κ.
Σκόντζου, 'Η αναγκαιότητα
της σταυρικής θυσίας του Χριστού.
— 'Επίκαιρα.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ
ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

'Αθήναι, 'Ιακίου 1 — Τηλέφ.
72.10.734 ● Προϊστάμενος Τυ-
πογραφείου: 'Ιωάννης
Μιχαήλ, 'Αριστοτέλους 179,
112 51 'Αθήναι.

Ο ΟΣΙΟΣ ΒΕΝΕΔΙΚΤΟΣ

'Ενας από τους πολλούς κοινούς όσιους της 'Ανατολικής και της Δυτικής 'Εκκλησίας είναι ο όσιος Βενέδικτος, του οποίου την μνήμη εορτάζουμε την 14η Μαρτίου. Στη Δύση εορτάζεται την 21η Μαρτίου.

Γεννήθηκε περί το 480 στη Nursia (σημερινή Norsia της Perugia 'Ιταλίας). 'Η οικογένειά του διακρινόταν για τη μεγάλη κτηματική της περιουσία. Μετέβη στη Ρώμη για άνωτερες σπουδές, τις οποίες όμως γρήγορα εγκατέλειψε διότι ήθελε άφ' ένος να αποφύγει το διεφθαρμένο περιβάλλον τῶν συμφοιτητῶν του και άφ' έτερον να αφιερωθῆ στην ζωή της άσκήσεως, ή οποία τον γοήτευε. Κατέφυγε στην περιοχή Affile (Erfinde), όπου εντάχθηκε σε κάποια κοινότητα άσκητῶν. Από εκεί κατέφυγεν ως ερημίτης σ' ένα σπήλαιο της κοιλάδας Anio (κοιτά στο Subiaco) και σε πλήρη απομόνωση έζησε επί τρία χρόνια ζωή έντονης προσευχής και μετανοίας. Στη συνέχεια εκλήθη και έγινε ηγούμενος σε μία γειτονική κοινότητα ερημιτῶν. 'Εκεί, επειδή ήταν πολύ αυστηρός, μερικοί μοναχοί έκαμαν απόπειρα να τον δηλητηριάσουν. Γι' αυτό επέστρεψε στο Subiaco, όπου συγκέντρωσε τριγύρω του μοναχούς, οι οποίοι σχημάτισαν 12 μικρά μοναστήρια και ζούσαν υπό την ήγεσία του. Περί το 529 μετακινήθηκε μαζί τους προς το Montecassino (κοιτά στην άρχαία πόλη Cassinum). 'Εκεί ίδρυσε το περίφημο κοινόβιό του, στο οποίο εντάχθηκαν και πολλοί νέοι, πῶς ήλθαν ιδίως από την Ρώμη, έλκυσθέντες από την διδασκαλία, σοφία και αγιότητά του. Το κοινόβιο αυτό οργανώθηκε σύμφωνα με τον περίφημο «μοναστικό κανόνα» τον οποίο ο ίδιος έγραψε μεταξύ τῶν ετῶν 523 και 526 (S. Benedicti Regula Monasteriorum). 'Η διάδοση του κανονισμού αυτού σ' ολόκληρη τῆ Δύση υπεβοήθησε τον εκπολιτισμό της Εδρώπης και την ανάπτυξη τῶν γραμμάτων και επιστημῶν και συνετέλεσεν, ώστε το κοινόβιο του Montecassino να θεωρῆται άφ' ένος άρόπολη του δυτικού μοναχισμού και λίκνο του πολυμελοῦς και πολυσχιδοῦς τάγματος τῶν Βενεδικτίνων και άφ' έτερον ένα από τὰ πνευματικά θεμέλια της Χριστιανικής Εδρώπης. 'Ο όσιος Βενέδικτος πέθανε το 547, άφου προείδε τον θάνατό του και πριν από έξι ήμέρες έδωσε έντολή να ετοιμασθῆ ο τάφος του. Κοιτά του ενταφιάσθηκε και ή άσκητρία αδελφή του Scholastica.

'Ο εορτασμός του οσίου Βενεδίκτου από την 'Ορθόδοξη 'Ανατολική 'Εκκλησία είναι δικαιολογημένος, διότι ο «μοναστικός κανόνας» του, πῶς είναι θέβαια προσαρμοσμένος στην ατμόσφαιρα του Δυτικού Χριστιανισμού, έχει άφομοιώσει σ' ένα άρμονικό σύνολο τις άριστες μοναστικές παραδόσεις της 'Ελληνικής 'Ανατολής (τῶν άγιων 'Ανανίου, Μ. 'Αθανασίου, Μ. Βασιλείου, Παχωμίου κ.ά.).

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΤΡΙΩΔΙΟΥ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΤΩΝ ΚΥΡΙΑΚΩΝ ΤΟΥ ΤΡΙΩΔΙΟΥ

Β' ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΤΑΝΥΚΤΙΚΟΥΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥΣ ΤΗΣ Μ. ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ
ΣΕΙΡΑ ΤΕΤΑΡΤΗ

Του Σεβ. Μητροπολίτου Πατρῶν
κ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ

3. ΤΗΣ Β' ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΤΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ (ἐσπέρας) Ο ΧΑΛΙΝΟΣ ΤΩΝ ΘΕΙΩΝ ΕΝΤΟΛΩΝ

«Χαλινούς ἀποπιύσας τοὺς παιρικοὺς ἀστάτω φρενί, τοῖς κηνώδεσι τῆς ἀμαρτίας λογιμοῖς συνέζησα».

Δὲν ἀκούεται συνήθως εὐχάριστα ἢ λέξεις «χαλινός» μὲ τὴν ὁποίαν ἀρχίζει ἀπόψε τὸ Ἰδιόμελον τροπάριον τοῦ Ἐσπερινοῦ. Ποῖος δέχεται εὐχαρίστως τὸν χαλινόν;

Τὸ περιεχόμενον τοῦ Ἰδιόμελου ἀναφέρεται εἰς τὴν θαυμασίαν παραβολὴν τοῦ Κυρίου περὶ τοῦ Ἀσώτου υἱοῦ, ὁ ὁποῖος ἤθελε νὰ ἀποτινάξῃ τοὺς «χαλινούς» τῆς πατρικῆς ἐπιδύσεως καὶ νὰ ζήσῃ μίαν ζωὴν χειραφετημένην.

Ἄλλ' ὁ Θεός, τὸν ὁποῖον ὑπαινίσσεται ἢ παραβολῇ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς τοῦ Ἀσώτου, ἐθεώρησεν ἀπ' ἀρχῆς χρήσιμον καὶ ὠφέλιμον διὰ τὸν ἄνθρωπον κάποιον δεσμευτικὸν ὄρον (οὕτως εἰπεῖν, χαλινόν) καὶ εἰς αὐτὴν τὴν παραδεισιακὴν ζωὴν τῶν Πρωτοπλάστων. Ἔθεσεν εἰς αὐτοὺς ἓνα περιορισμὸν διὰ τῆς ἀπαγορευτικῆς ἐντολῆς του, ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀποχὴν ἐκ τῆς βρώσεως τοῦ καρποῦ τοῦ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Παραδείσου γνωστοῦ δένδρου.

Ἀσφαλῶς δὲν ἔθεσε τὸν περιορισμὸν αὐτὸν ὁ Θεός, διὰ νὰ στερήσῃ τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ κάτι ἀναγκαῖον. Ἄλλωστε τοὺς εἶχε δώσει ὅλα τὰ ἀγαθὰ. Μέσα εἰς τὸν Παράδεισον ἦσαν πανευτυχεῖς. Δὲν τοὺς ἔλειπε τὸ παραμικρόν. Καὶ ὁ ἐπιβληθεὶς περιορισμὸς ἦτο ἐλαφρότατος. Δὲν θὰ μπορούσε νὰ θεωρηθῇ χαλινός. Καὶ ἀπέδλεπεν εἰς ὑψηλὸν σκοπόν. Ποῖος δὲ ἦτο ὁ σκοπὸς αὐτός;

Ὁ ἄνθρωπος ἐπλάσθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν αἰώνιον ζωὴν. Δὲν ἦτο ὅμως αὐτοδικαίως ἀθάνατος. Ἄλλ' εἶχε τὴν δυνατότητα καὶ τὸν περιορισμὸν νὰ γίνῃ ἀθά-

νατος. Αὐτὸ θὰ ἐξηρτάτο ἀπὸ τὴν τήρησιν ἢ μὴ τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ. Πρῶτος εἶπεν εἰς τοὺς Πρωτοπλάστους ὁ Θεός: «ἢ δ' ἂν ἡμέρα φάγητε ἀπ' αὐτοῦ (τοῦ ἀπηγορευμένου καρποῦ) θάνατος ἂν ἀποθανεῖσθε». Ἡ ἀθανασία τῶν ἦτο δυναμική. Ἐπλάσθησαν ἐλεύθεροι καὶ ἡ χρῆσις τῆς ἐλευθερίας τῶν, ἐὰν ἦτο σύμφωνα πρὸς τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, θὰ ἐδωραφοροῦσεν εἰς αὐτοὺς τὴν ἀθανασίαν. Εἰς τὴν ἀντίθετον περίπτωσιν — πού δυστυχῶς ἐπηρεαζόθησεν — «εὐρέθη ἡ ἐντολή εἰς ζῶν, αὐτὴ εἰς θάνατον» (Ρωμ. 7,10). Ἐξ αἰτίας τῆς παραβάσεως τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ ἐγίναμε θνητοί. Ὑπέστη δόλοκληρος ἢ ἀνθρωπότης τὰς συνεπειὰς τῆς παραβάσεως ἐκεῖνης.

Ἴδου λοιπὸν ὁ σκοπὸς τῆς ἐντολῆς. Ἴδου ἡ παιδαγωγικὴ σημασία τοῦ ὄρου πού ἔθεσεν ὁ Θεός εἰς τὸν ἄνθρωπον μέσα εἰς τὸν Παράδεισον τοῦ φραγμοῦ, τοῦ περιορισμοῦ, τοῦ χαλινοῦ πού ἐτέθη εἰς τὴν ἀνεπηρέαστον ἀνθρωπίνην ἐλευθερίαν. Ἐὰν ὁ χαλινὸς αὐτὸς δὲν ἐθραύετο, ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τῆς δυναμικῆς καταστάσεως («νὰ δύναται νὰ μὴ ἀποθάνῃ») θὰ ἔφθανεν εἰς τὴν βεβαιότητα τῆς ἀθανασίας (ὥστε «νὰ μὴ δύναται νὰ ἀποθάνῃ»).

*

Ἄλλ' «ἡ ἀμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθε καὶ διὰ τῆς ἀμαρτίας ὁ θάνατος» (Ρωμ. 5,12). Καὶ ὁ Θεός πάλιν χρησιμοποιοῖ ἐντολὰς: πάλιν καθορίζει νόμον θέτει ἀπαγορεύσεις καὶ περιορισμούς· χρησιμοποιοῖ «χαλινούς», διὰ νὰ ἐπαναφέρῃ τοὺς ἀνθρώπους εἰς πειθαρχίαν καὶ ὑποταγὴν εἰς τὸ θέλημα Του. Καὶ νὰ μᾶς εἰσαγάγῃ πάλιν εἰς τὸν Παράδεισον.

Ἄλλὰ καὶ πάλιν, μολοῦντι εἶναι παιδαγωγικὸς ὁ σκοπός, πολλάκις δυσφοροῦμεν. Καὶ δὲν στέργομεν εἰς τὴν τήρησιν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ.

Ψυχολογικώτατα ὁ Ἄπ. Παῦλος γράφει εἰς τὴν πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολὴν του περὶ τῶν διαθέσεων τῶν

ἀνθρώπων ἀπέκταντι τῶν θείων ἐντολῶν. Καὶ διατυπώ-
νει ἐπανειλημμένως τὸν σκοπὸν, διὰ τὸν ὅποιον ὁ Θεὸς
μᾶς θέτει τοὺς ἀναγκαιούς «χαλινοὺς». Λέγει σχετι-
κῶς· «τὴν ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνων εἰ μὴ διὰ τοῦ νόμου·
τὴν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ἤδειν εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν
οὐκ ἐπιθυμήσεις». Ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα ἡ
ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς κατειργάσατο ἐν ἡμῶν πᾶσαν
ἐπιθυμίαν· χωρὶς γὰρ νόμου ἁμαρτία νεκρά» (Ρωμ.
7, 7-8). Λέγει δηλ. ὅτι, ἐάν δὲν ἐμεσολαβοῦσε κάποια
ἐντολή ἢ ὅποια νὰ λέγη «οὐκ ἐπιθυμήσεις» — φέρ' εἰπεῖν, προκει-
μένου περὶ τῆς ἐπιθυμίας, νὰ λέγη «οὐκ ἐπιθυμήσεις» —
δὲν θὰ ὑπῆρχεν ἁμαρτία. Διότι δὲν νοεῖ-
ται παράβασις χωρὶς νὰ ὑπάρχη ἀπαγορευτικὴ ἐντολή.
Ὅταν ὅμως τίθεται κάποιο νόμος, εἶναι ἐνδεχομένη
καὶ ἡ παράβασις του. Καὶ χρειάζεται χαλινὸς ἀνασχε-
τικός. Ἡ ἀποστράξις δὲ τοῦ χαλινοῦ συνιστᾷ τὴν πα-
ράβασις — τὴν ἁμαρτίαν. Καὶ τότε αὐτὸ ποῦ ἔθεσεν
ὁ Θεὸς διὰ τὸ καλὸν καὶ τὴν συγκράτησιν τοῦ ἀνθρώ-
που εἰς τὰ πλαίσια τοῦ νόμου Του, ἀποβαίνει πολλές
φορὲς ἐρέθισμα καὶ πρόκλησις πρὸς ἀθέτησιν, μὲ τὴν
διάπραξιν τοῦ ἀπηγορευμένου!

Αὐτὸ συνέβη μὲ τοὺς Πρωτοπλάστους. «Ἀφορμὴν
λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία» ἐκ τῆς ἀπαγορευτικῆς ἐντολῆς,
τοὺς ἐδέλεασε καὶ τοὺς ὄθησεν εἰς τὴν παράβασις. Καὶ
συμπεραίνει ὁ θεὸς Ἄποστολος· «ὁ μὲν νόμος ἄγιος,
καὶ ἡ ἐντολή ἁγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή. Τὸ οὖν ἀγα-
θὸν ἡμῶν γέγονε θάνατος; μὴ γένοιτο. Ἄλλὰ ἡ ἁμαρ-
τία, ἵνα φανῇ ἁμαρτία, διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργα-
ζομένη θάνατον, ἵνα γένηται καθ' ὑπερβολὴν ἁμαρτω-
λὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς» (Ρωμ. 7, 11-13). Δηλ.
Ἡ ἐντολή τοῦ Θεοῦ εἶναι πάντοτε ἁγία· καὶ ἀποδλέ-
πει εἰς τὴν ἠθικὴν πρόοδον καὶ τελειοποίησιν τοῦ ἀν-
θρώπου. Ἄλλὰ ἡ ἁμαρτία εἶναι αὐτὴ ποῦ γίνεται καθ'
ὑπερβολὴν ἀρνητικὸν στοιχείον, ἀφοῦ ὅτι ὤρισεν ὁ
Θεὸς ἐπ' ἀγαθῶν, τὸ ἐξωθεῖ νὰ γίνῃ πρόξενον ἀπωλείας
τοῦ ἀνθρώπου!

*

Ὁ ἀσκητικὸς σκοπὸς τῆς Μεγ. Τεσσαρακοστῆς μᾶς
καλεῖ νὰ ἴδωμεν τὸ πρᾶγμα περισσότερον ἀπὸ τὴν θε-
τικὴν του πλευράν, τ.ε. νὰ κατανοήσωμεν τὴν χρησι-
μότητα τοῦ «χαλινοῦ» — τῶν ἀπαγορευτικῶν διατάξεων
τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ — πρὸς ἐποικοδομὴν ἡμῶν.

Εἰς τὸν πνευματικὸν μᾶς ἀγῶνα κατὰ τῆς ἁμαρτίας
πρέπει νὰ θεωροῦμεν τὰς θείας ἐντολάς, ὄχι ἀπλῶς ὑπὸ
τὴν ἔγνωσαν τοῦ χρέους ποῦ ἔχομεν νὰ τὰς τηρήσω-
μεν καὶ νὰ μὴ τὰς παραβαίνωμεν, ἀλλὰ καὶ ὡς τὸν
φραγμὸν ποῦ μᾶς ἐδόθη διὰ νὰ μᾶς περιφρουρήσῃ ἀπὸ
τὰς ἐφόδους τῶν ἐπιδρομῶν ἀπὸ τὰς ἐπιθέσεις τῆς

ἁμαρτίας. «Οὐκ ἔστιν ἡμῶν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρ-
κα, ἀλλὰ... πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ
αἰῶνος τούτου» (Ἐφεσ. 6, 12). «Ὅπως δὲ τὰ τεῖχη τῆς
πόλεως τὴν προφυλάσσουν ἀπὸ τὰς ἐπιδρομάς τῶν ἐ-
χθρῶν» καὶ ὅπως ὁ περιφραγμένος ἀγρὸς εἶναι ἀσφα-
λέστερος ἀπὸ τὸν ἀφρακτον, ἔτσι ὁ ἀνθρώπος τοῦ Θεοῦ
αἰσθάνεται ἐνισχυμένος καὶ ἀπρόσβλητος ἀπὸ τὸ κα-
κόν, ὅταν εὐρίσκεται μέσα εἰς τὸν κλοιὸν καὶ τὸν πύρ-
γον ἀσφαλείας ποῦ ὑψώνει γύρω του ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ.
Ἄλλὰ τὸ ζήτημα εἶναι κατὰ πόσον δεχομένη — καὶ δὲν
καταλύομεν — αὐτὴν τὴν ζώνην ἀσφαλείας ποῦ ἀπο-
τελεῖ διὰ τὸν πιστὸν ὁ ἠθικὸς νόμος τοῦ Εὐαγγελίου.

Ἐνα ἄλλον παραβολικὸν παραλληλισμὸν ἄς ἀκού-
σωμεν παρὰ τοῦ Ἀποστόλου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφο-
θέου.

«Ἴδε τῶν ἵππων τοὺς χαλινοὺς εἰς τὰ στόματα
βάλλομεν πρὸς τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς ἡμῶν, καὶ ὄλον τὸ
σῶμα αὐτῶν μετάγομεν» (Ἰακ. 3, 3). Ἐνα τεράστιον
δηλ. ζῶον, ὁ ἵππος (τὸ ἄλογο), μὲ ἕνα μικρὸν χαλι-
νὸν εἰς τὸ στόμα πειθαρχεῖ καὶ συγκρατεῖται ἀπὸ τὴν
ἀφηνίασιν· καὶ ὁδηγεῖται ὅπου θέλει ὁ ἵππεύς. (Τὸ
παράδειγμα αὐτὸ ἀναφέρεται ἐν σχέσει πρὸς τὴν χαλι-
ναγωγίαν τῆς γλώσσης ἀπὸ τὰς ἀθεμίτους διὰ τῶν
λόγων ἐκτροπὰς αὐτῆς). Γενικῶς δέ, διὰ κάθε ἁμαρ-
τίαν, ὁ ἀνθρώπος πρέπει νὰ αἰσθάνεται κάποιον χαλι-
νόν, ὅταν πιέζεται εἴτε ἐσωτερικῶς μὲ ἁμαρτωλὰς κλί-
σεις καὶ ροπὰς, εἴτε ἐξωτερικῶς μὲ τὴν πρόκλησιν ἐκ
τῶν ἐπισυμβαινόντων πειρασμῶν.

Ὁ πιστὸς χριστιανὸς μπορεῖ καὶ πρέπει νὰ εἶναι
ἰσχυρὰ προσωπικότης. Καὶ εὐαίσθητος εἰς τὸν χαλινὸν
τοῦ ἠθικοῦ νόμου. Αὐτὴ δὲ ἡ σταθερότης καὶ ἡ εὐαι-
σθησία δὲν εἶναι μόνον ἀποτρεπτικὴ δύναμις πρὸς ἀπο-
φυγὴν τῶν ἁμαρτωλῶν ἔργων, ἀλλὰ καὶ θετικῶς ἀπο-
τελεῖ ἰσχυρὰν βοήθειαν, ἵνα ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν
πάντοτε καὶ πρὸς πάντας, καὶ διατηρούμεθα ἀμετακίνη-
τοι ἐντὸς τῶν ὁρίων ποῦ διαγράφει ὁ Νόμος τοῦ Θεοῦ.
Εἶθε ὁ Κύριος νὰ μᾶς κρατῇ ἀσφαλῆς εἰς τὴν «ὁδὸν
τὴν ἀπάγουσαν εἰς τὴν ζωὴν». Ἀμήν.

Μόλις ἐκκυκλοφόρησε

ἀπὸ τὴς ἐκδόσεις Ἀποστολικῆς Διακονίας

Ἀρχιμ. Συμεὼν Π. Κούτσα

Η ΝΗΣΤΕΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Γιατί, πῶς καὶ πότε νηστεύομε.

*Ἀπευθυνθῆτε: Ἀποστ. Διακονία, Ἰακώβου 1,
115 21 Ἀθήνα — Δραγατσανίου 2 — πλατ.
Κλαυθμῶνος. Τηλ. 7228.008, 3228.637.*

Η ΑΓΑΠΗ ΤΟΥ ΥΙΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥΣ*

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σισανίου
καὶ Σιατίστης κ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ

δ) Ἡ ζωὴ αὕτη εἶναι κατ' ἐξοχὴν Χριστιανικὴ τοιαύτη, ἢ ἀκριβέστερον εἰπεῖν, ἡ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ αὐτοπροσώπως ἐν τῷ ἀναγεννηθέντι πιστῷ: «ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός». Ἡ ἔκφρασις αὕτη εἶναι παράλληλος πρὸς τὴν «ἐν πίστει ζῶ». Ὁ Ἀπόστολος διδάσκων τὴν ἐν πίστει ζωὴν τοῦ Χριστιανοῦ, ἐννοεῖ ὅτι ἐν τῷ Χριστιανῷ τούτῳ κατοικεῖ ὁ Χριστός: «κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν»²⁴. Τὸ ρῆμα *κατοικεῖν* ὁ Παῦλος χρησιμοποιοῦ ἐν ταῖς Ἐπιστολαῖς αὐτοῦ, Ἐφεσίους, 3,17 καὶ Κολοσσαεῖς, 1,19. 2,9, σημαίνει δὲ τὴν μόνιμον ἐγκατάστασιν τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ Χριστιανοῦ. Ὁ Χριστός καθίσταται ὄντως ἔνοικος τῆς ψυχῆς τοῦ Χριστιανοῦ, εἰς ὃν αἱ Θεῖαι Ἐντολαὶ εἶναι ἐγγεγραμμέναι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ καὶ ἡ πρὸς τὸν ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν τῆς πίστεως ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν²⁵ ἀγάπη πλημμυρεῖ ταύτην. Ἀπαραίτητος ὅρος, ἵνα κατοικήσῃ ὁ Χριστός ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ Χριστιανοῦ εἶναι ἡ «πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη»²⁶. Ἡ τοιαύτη κατοίκησις τοῦ Χριστοῦ ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν σημαίνει, ὅτι ἐφεξῆς ζῶμεν τὴν ζωὴν τοῦ Χριστοῦ: «Χριστός... ἡ ζωὴ ἡμῶν»²⁷. Παντὸς Χριστιανοῦ ἡ ζωὴ εἶναι ὁ Χριστός, Ὅστις εἶναι ἡ αἰτία καὶ ὁ σκοπὸς τῆς ζωῆς ἐνὸς ἐκάστου ἐξ ἡμῶν. Πάντες οἱ κατὰ Χριστὸν βιώσαντες καὶ πολιτευθέντες θά συνανηθῶσι μετὰ «τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ζωῆς»²⁸ καὶ θά ζήσωσιν αἰώνιος ἀγαλλόμενοι καὶ εὐφραυνόμενοι ἐν τῇ θεωρίᾳ τῆς ἀρρήτου δόξης τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ: «Θέλω ἵνα ὅπου εἶμι ἐγὼ κάκεινοι ὧσιν μετ' ἐμοῦ, ἵνα θεωρῶσιν τὴν δόξαν τὴν ἐμήν»²⁹. Ὁ Κύριος διὰ τοῦ τριήμερου Αὐτοῦ Θανάτου καὶ τῆς ἐνδόξου Ἀναστάσεως ἀπέκτησε κυριότητα ἐπὶ τε τῶν ζώντων καὶ τῶν νεκρῶν: «... Χριστός καὶ ἀπέθανεν καὶ ἀνέστη καὶ ἔζησεν, ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ»³⁰. Ὁ Χριστιανὸς βιοῖ τὴν ζωὴν Αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, Ὅστις

κατοικεῖ ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ πιστοῦ. Ἐντεῦθεν κατονοεῖ πᾶς τις τοὺς λόγους τῆς κεχαριτωμένης ζωῆς τοῦ Χριστιανοῦ, ὅστις ζωογονούμενος ὑπὸ τῆς θερμῆς εἰς Χριστὸν πίστεως, ἐμψυχοῦται καὶ κατακλύζεται ὑπὸ αἰσθημάτων οὐρανίων καὶ Θείων, ἐνεργεῖ δὲ καὶ κινεῖται ὑπὸ τῆς προσωπικῆς τοῦ Χριστοῦ ζωῆς. Προφανῶς πρόκειται περὶ τοῦ Ἀναστάτου καὶ Δοξασθέντος Χριστοῦ, καὶ κυρίως εἰπεῖν περὶ τῆς συσσωμαθώσεως πίστεως —ζωτικῆ ἔνωσης μεταξὺ δύο προσώπων— τοῦ μετεστραμμένου πρὸς τὸν Οὐράνιον Κύριον, ὅστις «σύμφυτος γενόμενος τοῦ θανάτου αὐτοῦ, γενήσεται καὶ τῆς ἀναστάσεως»³¹. Ὁ σταυρώσας μυστηριακῶς διὰ τοῦ Βαπτίσματος τὴν διεφθαρμένην ἐκ τῆς ἁμαρτίας φύσιν, τὴν κληρονομηθεῖσαν αὐτῷ ἐκ τοῦ γενάρχου, προοδευτικῶς μεταμορφοῦται πρὸς τὴν εἰκόνα τοῦ Κυρίου³² ἀνερχόμενος γοργῶ τῷ βήματι τὰς βαθμίδας τῆς ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς τελειώσεως. Οἱ ἐπὶ γῆς ἔτι ζῶντες ἅγιοι τοῦ Θεοῦ μεταμορφοῦνται διὰ τῆς ἠθικῆς ἐξομοιώσεως καὶ ἀγιότητος πρὸς τὸν Κύριον, καταναγάζομενοι ἐσωτερικῶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ φωτός.

Ἀλλὰ ἡ σκέψις τοῦ Παύλου, οὐσιωδῶς σωτηριολογικῆ, ἐνασμενίζεται ὅπως συνδέῃ τὸ μυστήριον τοῦτο τῆς μεταμορφώσεως εἰς Θεῖαν ζωὴν πρὸς τὴν ἀέναον πηγὴν πάσης χάριτος καὶ εὐλογίας εἰς τὸν κόσμον, τουτέστι πρὸς τὸν σταυρωθέντα Ἰησοῦν Χριστόν: «ἐν πίστει... τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ»³³. Ἡ Χριστιανικὴ ζωὴ ἔλαβε τὴν ἑαυτῆς ἀρχὴν εἰς τὸν Γολγοθᾶν, καὶ ἐφεξῆς τρέφεται καὶ ζωογονεῖται καὶ αὐξάνει ἐξ αὐτοῦ, ἦτοι διὰ τῆς Θείας Εὐχαριστίας, οὔσης παραστάσεως τοῦ Μεγάλου Δράματος, ὅπερ ἔλαβε χώραν ἐν τῷ Κρανίου τόπῳ. Ἡ κατὰ Χριστὸν αὕτη ζωὴ εἶναι εἰς ἐκ τῶν κυριωτέρων σκοπῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστεως.

Ὁ Χριστιανὸς ἐν βαθυτάτῃ ἐπιγνώσει ὁμολογεῖ, ὅτι: α) Ὁ Ἰησοῦς εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεολόγος Εὐαγγελιστὴς ἐν τῇ Α' Καθολικῇ αὐτοῦ Ἐπιστολῇ διδάσκει: «πᾶν πνεῦμα ὃ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χρι-

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 54 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 3 τεύχους.

24. Ἐφεσίους, 3,17. Πρὸλ. Β' Κορινθίους, 13,5.

25. Ἐβραίους, 12,2.

26. Γαλάτας, 5,6.

27. Κολοσσαεῖς, 3,4.

28. Πράξεις, 3,15.

29. Ἰωάννου, 17,24.

30. Ρωμαίους, 14,9.

31. Ρωμαίους, 6,5.

32. Β' Κορινθίους, 3,18.

33. Γαλάτας, 2,20.

στών ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστιν»³⁴. Ὁ-
σαύτως ὁ γνήσιος Χριστιανὸς ὁμολογεῖ εἰλικρινῶς καὶ
ἀπὸ καρδίας, ὅτι ὁ ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ ἀνασκοπισθεὶς
δὲν εἶναι μόνον εἰς ἄνθρωπος, οὐδ' ὁ Μεσσίας, ἀλλ' ὁ
Υἱὸς καὶ ἡ εἰκὼν καὶ ἡ δόξα τοῦ ἀοράτου Θεοῦ³⁵.
β) Διακηρύσσει ὁ γνήσιος τοῦ Κυρίου Μαθητῆς, ὅτι
ὁ Ἰησοῦς ἐκουσίως παρέδωκεν ἑαυτὸν εἰς θάνατον
διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, ἵνα ἐλευθερωσῆ ἡμᾶς ἀπὸ
τῆς δουλείας τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ Διαβόλου. Ὁ Παῦ-
λος ἐν τῇ πρὸς Γαλάτας αὐτοῦ Ἐπιστολῇ σχετικῶς
διδάσκει: «τοῦ δόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡ-
μῶν, ὅπως ἐξέλθῃ ἡμᾶς ἐκ τοῦ ἐνεστώτος αἰῶνος
πονηροῦ...»³⁶. γ) Τὸ ἔργον τῆς ἀγάπης τοῦ Κυρίου
εἶναι ἔργον ἐκουσίου πρωτοβουλίας. Ἐὰν ἡ Σταύ-
ρωσις εἶναι ἐν ἱστορικὸν γεγονός, ἡ πίστις προσφύε-
ται εἰς τὸ μυστήριον καὶ θεωρεῖ ἐν αὐτῇ τῇ θυσίᾳ
τὴν ἔκφρασιν τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ. Συνδέει ἀγά-
πην καὶ θάνατον κατανοεῖ τὸ πάθος τοῦ Υἱοῦ ὡς ἐν
ἐνδόξιμον τῆς ἀγάπης Του. Ὅθεν πρέπει νὰ ἀπονεί-
μωμεν εἰς τὸ ρῆμα ἀγαπᾶν τὴν ἔννοιαν τῆς ἐκδηλω-
θείσης ἀγάπης.

Ὁ Σταυρὸς δὲν ἀπέβη μόνον διὰ τὴν ἐξιλαστή-
ριον Αὐτοῦ δύναμιν αἰτία σωτηρίας, ἀλλὰ προσέτι ἀ-
ποτελεῖ μεγαλόφωνον διδασκαλίαν τῶν ὑψίστων θείων
ἀληθειῶν, ἃς προσοικειούμεθα διὰ τῆς πίστεως. Ὁ
Σταυρὸς, τὸ ὄρατον τοῦτο σύμβολον τῆς ἀγάπης, τῆς
πίστεως καὶ τῆς ἐλπίδος εἶναι καὶ πηγὴ καὶ μάλιστα
ἀκένωτος γνώσεως διὰ τὸν πιστόν. Οὕτως, ὁ πιστὸς
κατανοεῖ ἐν πρώτοις ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ
εἶναι ταυτόσημος πρὸς τὴν ἀγάπην Αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ,
Οὕτως ἡ ἀγάπη ἀποκαλύπτεται ἐν τῇ μεγάλῃ Θυσίᾳ
τοῦ Υἱοῦ Αὐτοῦ τοῦ Μονογενοῦς ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ.
Δεύτερον ἡ ἀγάπη αὕτη εἶναι τόσον πραγματικὴ, ὅ-
σον καὶ ὁ Θάνατος τοῦ Κυρίου, ἀφορῶσα πάντα Χρι-
στιανὸν ἰδιαιτέρως: «... με ... ὑπὲρ ἐμοῦ»³⁷. Ἡ ζωὴ
τοῦ Χριστιανοῦ ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἀγάπης τοῦ Χρι-
στοῦ. Ὁ Χριστὸς ἐξ ἀπείρου ἀγάπης ἀπέθανε Θά-
νατον ἄκρως ἐπώδυνον ἅμα δὲ καὶ ἐξευτελιστικόν, διὰ
νὰ προσφέρῃ εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν συνεπεία τῆς προ-
πατορικῆς ἁμαρτίας ἀπολεσθεῖσαν ζωὴν. Καὶ ὁ Χρι-
στιανὸς ζῆ τὴν ἀληθινὴν ζωὴν, διότι μονίμως καὶ στα-
θερῶς συνδέεται διὰ τῆς πίστεως πρὸς τὴν ἀγάπην
καὶ τὸν Σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ, καὶ τρίτον ἡ θυσία
αὕτη τοῦ Κυρίου ἀπονέμει εἰς Αὐτὸν ἐν ἀναπαλλοτριώ-

τον δικαίωμα κυριότητος ἐπ' αὐτῶν, οὗς ἀγαπᾷ καὶ
ἐλευθεροῖ ἐκ τῆς κυριαρχίας τοῦ Διαβόλου.

Ἴδου τί γράφει ὁ Παῦλος πρὸς τοὺς Χριστιανούς
τῆς Ἐφέσου, «οὗς πρὸ αἰῶνων προώρισεν»³⁸ «ὁ Κύ-
ριος τῆς δόξης»³⁹ εἰς σωτηρίαν: «ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν
ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν
παραπτωμάτων, κατὰ τὸν πλοῦτον τῆς χάριτος αὐ-
τοῦ»⁴⁰. Διὰ τῆς πίστεως ὁ Χριστιανὸς ἀναγνωρίζει
καὶ ἀποδέχεται τὴν ἐκ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ ἐξάρτη-
σιν αὐτοῦ καὶ σύζευξιν μετ' Αὐτοῦ, σκοπὸς τῆς ὁ-
ποίας εἶναι ἡ καρποφορία ἡμῶν ἐν ἀγάπῃ καὶ χάριτι
ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ, ἥτοι καρποφορία «εὐάρεστος
τῷ Θεῷ»⁴¹, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ πρὸς δόξαν
τοῦ Θεοῦ. Ἡ τοιαύτη τοῦ Χριστιανοῦ καρποφορία εἰς
ἔργα ἀγαθὰ, εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς μετὰ τοῦ Χριστοῦ
ἐνώσεως αὐτοῦ: «Ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς ἐθανατώ-
θητε τῷ νόμῳ διὰ τοῦ στόματος τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ
γενέσθαι ὑμᾶς ἐτέρῳ, τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, ἵνα
καρποφορήσωμεν τῷ Θεῷ»⁴². Ὁ Χριστιανὸς ἀποθα-
νῶν πρὸς τὸν Νόμον διὰ τῆς ἐνώσεως αὐτοῦ μετὰ τῆς
θανατωθείσης ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ ἀνθρωπίνης φύσεως
τοῦ Χριστοῦ, συνεζεύχθη μετ' Αὐτοῦ, ἵνα διὰ τῆς
ἐνώσεως ταύτης παραγάγῃ καρπὸς ἐναρέτου ζωῆς
πρὸς «δόξαν Θεοῦ»⁴³. Καὶ τῷ ὄντι ὁ ἀποθανὼν κατὰ
τὴν ἁμαρτίαν ζῆ ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον διὰ τὸν Κύ-
ριον, τὸν ἀπείρως ἀγαπήσαντα τὸν ἁμαρτωλὸν καὶ ἐ-
κουσίως παραδοθέντα εἰς θάνατον φρικτὸν καὶ ἐπο-
νεϊδιστον, ὅστε καὶ ζῶν καὶ τεθνηκώς ὁ Χριστιανὸς
εἶναι κτήμα τοῦ Χριστοῦ. Ἐπ' αὐτοῦ ὁ Παῦλος διδά-
σκει τὰ ἐξῆς ἀξιοσημεῖα: «Οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ
ζῆ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ ἀποθνήσκει· ἐάν τε γὰρ ζῶμεν,
τῷ Κυρίῳ ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τῷ Κυρίῳ
ἀποθνήσκωμεν· ἐάν τε οὖν ζῶμεν ἐάν τε ἀποθνήσκω-
μεν, τοῦ Κυρίου ἐσμέν»⁴⁴. Καὶ ἄλλαχού: καὶ ὑπὲρ
πάντων ἀπέθανεν, ἵνα οἱ ζῶντες μηκέτι ἑαυτοῖς ζῶ-
σιν, ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ αὐτῶν ἀποθανόντι καὶ ἐγερθέντι»⁴⁵.
Ὁ Βυζαντινὸς Θεολόγος Ζιγαβηνὸς (ΙΑ' καὶ IB'
μ.Χ. αἰῶν) προσφυῶς σημειοῖ «Οἷα ἐσμεν ἐλεύθε-
ροι, ἀλλὰ δεσπότην ἔχομεν τὸν Θεόν, ᾧ ἀνήκει προη-
γουμένως καὶ ἡ ζωὴ ἡμῶν καὶ ὁ θάνατος»⁴⁶.

(Συνεχίζεται)

34. Α' Ἰωάννου, 4,2.

35. Πρβλ. Ἑβραίου, 1,3.

36. Τὸ σύνθετον ρῆμα π α ρ ἄ θ ἰ ὠ μ ι εἶναι ἐντονώτε-
ρον τοῦ ἀπλοῦ θ ἰ ὠ μ ι. Ρωμαίους, 4,25, 8,32. Ἐφεσίου, 5,
2, 25: «Ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἑαυτὸν
παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς».

37. Γαλάτας, 2,20.

38. Α' Κορινθίους, 2,7.

39. Α' Κορινθίους, 2,8.

40. Ἐφεσίου, 1,7.

41. Ρωμαίους, 14,18.

42. Ρωμαίους, 7,4.

43. Ρωμαίους, 15,7.

44. Ρωμαίους, 14, 7-9.

45. Β' Κορινθίους, 5,15.

46. Βλ. Παναγιώτου Τρεμπέλα, Ὑπόμνημα εἰς τὰς Ἐπι-
στολάς τῆς Καινῆς Διαθήκης, Τόμος πρῶτος, Ἐπιστολαὶ πρὸς
Ρωμαίους — Β' πρὸς Κορινθίους, ἐκδόσις Δευτέρα, σελ. 198,
Ἀθήναι 1956.

Ο ΑΓΙΟΣ ΙΕΡΟΜΑΡΤΥΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ*

Τοῦ Ἀρχιμ. κ. ΠΑΥΛΟΥ ΑΘΑΝΑΤΟΥ

Λάμπει εἰς τὸ πνευματικὸν σπερέωμα τῆς Ἐκκλησίας ἡ σεβάσμιος καὶ ἀγία μορφή τοῦ ἀγίου Χαραλάμπους τοῦ Μεγαλομάρτυρος, ὅπου κατὰ τὴν σημερινὴν ἑορτὴν του οἱ πιστοὶ μεταρροιοῦνται εἰς «φωτόμορφα τῆς Ἐκκλησίας τέκνα».

Τὴν ἱερὰν μνήμην τοῦ ἱερομάρτυρος ἀγίου Χαραλάμπους, τοῦ θαυματουργοῦ, τελοῦμεν εἰς τὸν περικαλλὴ Ναὸν Του, ἄγιον Χαραλάμπων Ἰλισίων, κατὰ τὴν σημερινὴν ἑορτήν. Ὁ καθεὶς καλεῖται νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τὸ νόημα τῆς ἑορτῆς, καὶ παραδειγματιζόμενος ἀπὸ τὰ βιβλικὰ ἀναγνώσματα τῆς ἡμέρας, ἀπὸ τὴν ὕμολογίαν καὶ ἀπὸ τὴν μορφήν τοῦ ἑορταζομένου ἀγίου, νὰ στρέψῃ τὴν ζωὴν του πρὸς τὸν Σωτῆρα τοῦ κόσμου, Ἰησοῦν Χριστόν.

Καὶ ἡ ἑορτὴ τοῦ Φεβρουαρίου, ἡ ὁποία ἠλεκτριεῖται τὰς ψυχὰς ὄλων, εἶναι ἡ τοῦ ἀγίου Χαραλάμπους. Τὸ μαρτύριον καὶ τὰ πάθη του, ποὺ λαμπρύνουν τὴν Ἐκκλησίαν Χριστοῦ.

Ἰδοὺ ἡ σημερινὴ ὑπόθεσις τοῦ ἱεροῦ ἀμύδωνος.

Ὡς μᾶς πληροφοροῦν τὰ ἱερὰ κείμενα τῆς Ἐκκλησίας καὶ δὴ τὸ συναξάρι τῆς ἡμέρας, τὸ 198 μ.Χ. ἐκηρύχθη μέγας διωγμὸς κατὰ τῶν χριστιανῶν.

Ὁ ἅγιος Χαραλάμπους, ἱερεὺς εἰς τὴν Μαγνησίαν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, μὲ τὰ φλογερά του κηρύγματα καὶ τὴν ὄλην πολιτείαν του, εἶχε γίνῃ πρὸ πολλοῦ ὁ στόχος τῶν εἰδωλοκρατῶν. Εἰς ἡλικίαν 112 ἐτῶν, ὑπέργηρος, συλλαμβάνεται, μαστιγώνεται, λογχίζεται, φυλακίζεται, κακοποιεῖται. Ὑπομένει τὸ μαρτύριον τοῦ τροχοῦ καὶ τῆς πυρᾶς. Ἐξορίζεται, διώκεται, πολυτρόπως δεσποθεῖ, ἀπειλεῖται, βασανίζεται ν' ἀλλάξῃ πίστην καὶ νὰ θυσιάσῃ εἰς τὰ εἰδωλα. Ἀλλ' Ἐκεῖνος βράχος, «στόλος ἀκλόνητος τῆς Ἐκκλησίας Χριστοῦ». Ἱστορικὴ ἔμεινεν ἡ ἀπάντησις του εἰς τοὺς διώκτας του:

«Μία ὀλόκληρη ζωὴ, ὡμολόγησεν, ὑπηρετῶ τὸν Ἰησοῦν Χριστόν καὶ οὐδέποτε μὲ ἠδίκησεν. Πῶς μπορῶ τώρα εἰς τὰς δυσμὰς τοῦ βίου μου νὰ τὸν ἀρνηθῶ;».

Οἱ διώκται, μὲ τὴν ἀνείπωτον σκληροκαρδίαν, δὲν ἐσεδάσθησαν οὔτε τὰ 112 του χρόνια. Ἐρχισαν τὰ φρικτὰ μαρτύρια ἐλπίζοντες, ὅτι ἔτσι θὰ κάμψουν τὴν ἀντοχὴν τοῦ Μάρτυρος. Ὅμως πόσον ἔπασαν ἔξω; Ἐκεῖνος ἔμεινεν πιστὸς ἄχρι θανάτου εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν.

* Ἡ παρούσα ὁμιλία ἐγένετο τὴν 10ην Φεβρουαρίου 1991 εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Χαραλάμπους τοῦ Μεγαλομάρτυρος — Ἰλισίων κατὰ τὸν ἐτήσιον ἑορτασμόν καὶ μετεδόθη ἀπὸ τὸν Ραδιοφωνικὸν Σταθμὸν τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ κόσμος, ὅστις δὲν δέχεται τοὺς ἀπεσταλμένους τοῦ Θεοῦ, Προφῆτας, Ἐπισκόπους, Ἱερεῖς τε καὶ κήρυκας τοῦ θείου Λόγου καὶ παραδίδει αὐτοὺς εἰς μαρτύρια καὶ διωγμοὺς καὶ χλεύην, περιορίζεται εἰς τὴν ἰδίαν του στενὴν ὑπαρξιν, εἰς τὸ ἀπλῶς ζεῖν καὶ στερεῖ τὸν ἑαυτὸν του ἀπὸ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν εὐσπλαχνίαν τοῦ Δημιουργοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία ἀπλοῦται ἐφ' ὀλοκλήρου τῆς δημιουργίας καὶ δὴ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις εἶναι εἰκὼν Αὐτοῦ.

Τὸ μαρτύριον τοῦ ἀγίου Χαραλάμπους, ὡς καὶ ὄλων τῶν μαρτύρων τῆς πίστεως, φανερώνει τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς νὰ νικᾷ καὶ νὰ ὑπερβαίνῃ ἀκόμη καὶ αὐτὸν τὸν φόβον τοῦ θανάτου, διότι μετὰ τούτου ἀκολουθεῖ ἡ Ἀνάστασις.

Ὁ μάρτυς δὲν ἀφανίζεται, ζεῖ αἰωνίως μεταξὺ τῶν ἐκλεκτῶν ἀγίων τοῦ Θεοῦ.

Ὁ μάρτυς τῆς Ἐκκλησίας μέσα εἰς τὰ μαρτύρια αἰσθάνεται ζωντανὴν τὴν παρουσίαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἀπὸ αὐτὴν λαμβάνει τὴν ψυχικὴν καὶ σωματικὴν δύναμιν διὰ τὸ μαρτύριον καὶ τὴν ἔκστασιν.

Ὁ μάρτυς εἶναι ὄργανον τοῦ Θεοῦ, διὰ τοῦ ὁποίου ὁ Ὑψίστος κάμνει γνωστὴν εἰς τὸν κόσμον τὴν παντοδυναμίαν Του, δεικνύων σημεῖα καὶ θαύματα κατὰ τὰς στιγμὰς τῶν μαρτυρίων τῶν ἀγίων, ὡς συνέδη καὶ κατὰ τὸ μαρτύριον τοῦ ἀγίου Χαραλάμπους, ὅπου πλήθος ἀσθενῶν ἐθεραπεύθη.

Ὁ μάρτυς εἶναι φορεὺς καὶ χορηγὸς συγχρόνως τῆς θείας Χάριτος εἰς τὸν κόσμον.

Ὁ μάρτυς μὲ τὸ μαρτύριόν του κηρύσσει ἀδιαλείπτως καὶ κατὰ τὸν πλεόν καταληπτὸν καὶ ζωηρὸν τρόπον τὴν δόξαν τῆς Ἁγίας Τριάδος. Ἡ χορεία τῶν μαρτύρων τῆς πίστεως συγκινεῖ ἰδιαιτέρως τοὺς πιστοὺς, διότι ἕκαστος συμπάσχει μὲ τὸν μάρτυρα, ζεῖ καὶ ἀναπνέει μὲ τὴν καρδίαν του, συμμερίζεται «τὰ κόσμον θεινὰ καὶ τὰς θλίψεις» του, ἀλλὰ καὶ ἐνθαρρύνεται ὁ πιστὸς καὶ ἐμψυχούται ἀπὸ τὴν θαυμαστὴν τοῦ μάρτυρος καρτερίαν καὶ οἰκειοποιεῖται τὴν δι' αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον ἐρχομένην θεῖαν Χάριν καὶ εὐλογίαν.

Τὰ μαρτύρια τῶν ἀγίων εἶναι ὁ ζωντανὸς τῆς Ἐκκλησίας Λόγος, ὅστις μετουσιώνεται εἰς θαυμαστὰ καὶ δυναμικὰ ἔργα τῆς πίστεως μὲ τὴν δύναμιν τοῦ ἀγίου Πνεύματος.

Τὰ μαρτύρια τῶν μαρτύρων ὁμιλοῦν εἰς τὴν ψυχὴν ἐκάστου περισσότερον ἀπὸ οἰονδήποτε ἄλλον προ-

φορικόν ἢ γραπτόν λόγον, δι' αὐτό καί ὁ θεσιμός τῶν μαρτύρων κατέχει σημαντικὴν θέσιν εἰς τὴν ὅλην οἰκονομίαν τοῦ Θεοῦ. Φθάνει δὲ εἰς τοὺς θαθεῖς χρόνους τῆς Π. Διαθήκης. Ὁ προφήτης Δαυὶδ εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων, οἱ τρεῖς Μικκαβαῖοι παῖδες, οἱ ὁποῖοι προτρέπονται μάλιστα ὑπὸ τῆς μητρὸς των νὰ ὑπομείνουν «ἄχρι τέλους τὸ μαρτύριον», ὁ πολυπαθὴς Ἰωβ, τὰ ὑπὸ τοῦ Ἡρώδου σφαγιασθέντα νήπια, ὁ ἀποκεφαλισθεὶς ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος καὶ πλήθος ἄλλων γνωστῶν καὶ ἀγνωστῶν δικαίων τῆς Π. Διαθήκης, εἶναι ἀπὸ τὰ πλέον συμπαθέστατα πρόσωπα τῆς Βίβλου. Δὲν εἶναι τυχαῖον ἴσως τὸ γεγονός, ὅτι ὅλοι σχεδὸν οἱ Ἀπόστολοι ἐπεσφράγισαν τὸ Ἀποστολικόν των ἔργον μὲ μαρτυρικὸν θάνατον, ὡς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐσφράγισεν τὴν εἰς τὸν κόσμον ἀποστολήν Του μὲ τὴν μαρτυρικὴν θυσίαν τοῦ Γολγοθα, ἢ ὁποία ἀγγίζει τις πλέον εὐαίσθητες χορδὰς τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ θεμέλιος λίθος τῆς Ἐκκλησίας εἶναι τὸ αἷμα τοῦ Γολγοθα, ἀλλὰ καὶ τὸ αἷμα τῶν μαρτύρων, ἐν οἷς καὶ τοῦ ἁγίου Χαραλάμπους, τοῦ Μεγαλομάρτυρος καὶ Θαυματουργοῦ. Δι' αὐτὸ ἡ Ἐκκλησία ψάλλει: «Τῶν ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ μαρτύρων σου, ὡς πορφύραν καὶ δύσσαν τὰ αἵματα ἡ Ἐκκλησία Σου στολισαμένη, δι' αὐτῶν δοᾷ Σοι...». Τὰ μαρτύρια τῶν Ἁγίων εἶναι ἡ συνέχεια καὶ ἡ προέκτασις εἰς τὸν κόσμον τῶν Παθῶν καὶ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ τοῦ Κυρίου.

Παραλλήλως πρὸς τὴν Ἀποστολικὴν Διαδοχὴν τῆς Ἐκκλησίας, ἵσταται ἡ μαρτυρικὴ Αὐτῆς διαδοχὴ, ἢ ὁποία ἀνάγεται οὐχὶ μόνον εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Γολγοθα καὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ἀλλ' ἀκόμη εἰς τοὺς θαθεῖς χρόνους τῆς Π. Δ. Ἡ ἀδιάκοπος καὶ συνεχὴς μαρτυρικὴ τῆς Ἐκκλησίας κληρονομία ἀφυπνίζει καὶ ζωογονεῖ τοὺς χριστιανούς. Πόσον ἔλαμψεν καὶ κατενίκησεν τοῦ σκότους τὰ ψεύδη καὶ εἰς τὸν αἰῶνα μας ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία μὲ μαρτύρια, φυλακίσεις καὶ διώξεις γνωστῶν τοπικῶν Ἐκκλησιῶν;

Ὅλοι γνωρίζομεν, ὅτι σήμερον συμβαίνει γύρω μας σκηναὶ ἀποκαλύψεως, κοσμογονικὰ γεγονότα. Εἰς ἔξαρσιν τὸ ἄγχος, ἡ ἀγωνία, αἱ ψυχικαὶ ἀσθένειαι. Ποτὲ ὁ ἄνθρωπος δὲν ἠσθάνθη τόσην ἀνασφάλειαν. Ἐλύθησαν οἱ ἄσκοι τοῦ Αἰόλου. Καὶ διὰ τὸ κατάντημά του αὐτὸ εἶναι ὁ ἴδιος ὑπεύθυνος. Ἐκθαμβός, ἀλλὰ καὶ συνεπαρμένος ἀπὸ τὴν φανταστικὴν πρόσδον τῆς τεχνολογίας του, κατὰ τὸν παρόντα κυρίως αἰῶνα, ἐσκέφθη, ἀλλὰ καὶ ἐπίστευσεν, ὅτι μπορεῖ νὰ ζήσῃ μόνον μὲ τὰς ἐφευρέσεις του, μακρὰν τοῦ Θεοῦ καὶ χωρὶς Θεόν. Καὶ νὰ ἡ συνέχεια. Ἡ γῆ μας, ὁ πλανήτης μας, ὁ τόπος μας ἀπειλεῖται μὲ πυρηνικὸν ὀλοκαύτωμα, συμφορὰ, ποῦ πλανᾶται ἐφ' ὀλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος

ὡσὰν δαμόκλειος σπάθη, ὡς μαῦρα σύννεφα, πιέζοντας τὰς ψυχὰς ὄλων.

Ὅμως, παρὰ τὰ συμβαίνοντα, κρίσιμα καὶ φοβερά, παρὰ τὴν τόσην ὀμίχλην, ποῦ καλύπτει τὴν διεθνή κατάστασιν, εἰς τὸ βάθος τῶν ἀναθυμιάσεων καὶ τῶν γεγονότων διαφαίνεται πολὺφωτος λυχνία, ἡ Ἁγία Ἐκκλησία, ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου, ἡ ἐλπίς τῶν ἀνθρώπων, ὁ ἄρχων τῆς εἰρήνης.

Ἡ πίστις δὲν εἶναι σύμπλεγμα κατωτερότητος, οὐδὲ ἡ ἀποκάλυψις τοῦ Θεοῦ ἐπιστήμη ἀνεδαφικὴ. Ἡ χριστιανικὴ ζωὴ εἶναι πρωτίστως ἐνορατικὴ σύλληψις καὶ βίωμα τῆς διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ δοθείσης εἰς τὸν κόσμον θείας Ἀποκαλύψεως καὶ Ἀληθείας, διὰ τῆς ὁποίας μεταβάλλεται τὸ ἄγχος καὶ ἡ ἀγωνία τῶν καιρῶν εἰς ψυχικὴν γαλήνην καὶ εἰρήνην.

Εἶναι πλέον ἡ ὥρα καὶ ἡ στιγμή νὰ διμλήσῃ εἰς τὴν ψυχὴν καὶ εἰς τὴν ζωὴν μας ὁ Θεὸς καὶ ν' ἀκολουθήσωμεν τὰ ἔχνη καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ ἀσώτου τῆς παραβολῆς τοῦ Τριφίτου, ὅστις ἀνεπαύθη μόνον, ἐπιστρέψας εἰς τὴν ἀγκάλην τοῦ Θεοῦ Πατρὸς.

Ἡ μαρτυρικὴ θυσία τοῦ σήμερον ἐορταζομένου ἁγίου Χαραλάμπους, τοῦ Μεγαλομάρτυρος, ὁ ἠρωτισμὸς του, ἡ καρτερία του, τὰ μαρτύριά του, ἄς ἀφυπνίσουν καὶ ἡμᾶς σήμερον.

Ὅλη ἡ ζωὴ, τὸ ἔργον καὶ τὰ μαρτύρια τοῦ ἁγίου Χαραλάμπους καταλήγουν εἰς τὴν ἐσχατολογικὴν ἀναζήτησιν καὶ προσδοκίαν, ποῦ εἶναι ἡ ἀγνή χαρὰ, ἡ ἀνιδιοτελής, ἡ θεία, ἡ πρόγευσις τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν, τῆς ἡτοιμασμένης ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ τοὺς ἀξίους.

Τὰ ἐν τῇ πίστει αὐτὰ βιώματα εἶναι ἀπὸ τὸ ὅτι ἡ Ἁγία Τριάδα ὑπάρχει καὶ εἰς τὴν ἰδικὴν μας ζωὴν, ὅτι ἔχομεν καὶ ἡμεῖς ἐξαγορασθεῖ, ὡς οἱ ἅγιοι Μάρτυρες καὶ προαρισθεῖ, ἂν ὄχι διὰ μαρτύριον, τοῦλάχιστον διὰ μαρτυρίαν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ὅτι ὅλα τότε, καὶ εἰς τὸν ἰδικόν μας βίον, εἶναι θεία Χάρις, ἀγριασμός καὶ εὐλογία.

Σεβασμιώτατε,

Ὡς Ἀρχιερεὺς, ἄξιός τῆς Ἀποστολικῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἢ ὁποία ἀνέδειξεν πλήθος μαρτύρων, ἡρώων τῆς πίστεως καὶ τοῦ εὐλογημένου ἡμῶν Ἔθνους τῶν Ἑλλήνων, σήμερον, κατὰ τὴν εὐσχημον αὐτὴν ἡμέραν, ἀλλὰ καὶ πάντοτε, δεηθῆτε τοῦ ἁγίου Θεοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Χαραλάμπους, τοῦ Μεγαλομάρτυρος, ἵνα μὴ ὑστερήσωμεν καὶ ἡμεῖς ὀρθόδοξου ζωῆς καὶ μαρτυρίας, διὰ νὰ τύχωμεν τοῦ θείου ἐλέους, ὡς οἱ ἅγιοι Μάρτυρες, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως ἀπὸ τὸν ἀδέκαστον Κριτὴν, ὡς τονίζεται εἰς τὸ σημερινὸν Εὐαγγέλιον καὶ ἀξιοθῶμεν τῆς ἐπουρανίου Βασιλείας. Ἄ μ ἢ ν.

ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΕΙΣ

ΎΑναπληρωματική γονικότητα

ΎΕκκλησία, οικόγνεια και παιδί

Γνωρίζουμε όλοι τὸ πηγαίο ἐνδιαφέρον τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὴν οἰκογνεια καὶ τὸ παιδί. Ἡ Π ο ι κ η γάμου καὶ οἰκογνειας ἀπασχολεῖ ἐντονα τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος σὲ ὅλα τὰ ἐπίπεδα τῆς διακογνειας τῆς. Χαιρετίζει μάλιστα μὲ ἰδιαίτερη ἐμφαση κάθε ἐκδήλωση ἐνδιαφέροντος πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση. Πιστεύει ὅτι ὅλες οἱ δυνάμεις πού ἐργάζονται στὸ χῶρο τῆς οἰκογνειας εἶναι κάτι πολὺ θετικό γιὰ τὴν ἑλληνική κοινωγνία. Κάθε προσφορά πού γίνεται γιὰ ὕ ἀναπληρώσει ἔστω καὶ σὲ μικρὸ βαθμὸ τίς ὑπάρχουσες ἑλλείψεις, εἶναι μιά ἐλπίδα γι' αὐτὰ τὰ παιδιὰ πού στερήθηκαν τὴ θαλπωρὴ τῆς οἰκογνειας.

Πολλοὶ ὀργανισμοὶ τόσο στὸ ἐξωτερικό ὅσο καὶ στὸ ἐσωτερικό ἀγωνίζονται νὰ βελτιώσουν τίς συνθήκες μέσα στις ὁποῖες θὰ ζήσει ἕνα παιδί, πού γιὰ διαφόρους λόγους δὲν ἔχει δικὴ του οἰκογνεια ἢ πού πρέπει ὕ ἀπομακρυνθεῖ ἀπ' αὐτὴν ἀν ἔχει. Οἱ ἀ ν ἄ θ ο χ ε ς ο ἰ κ ο γ ἑ ν ε ι ε ς εἶναι σχετικὰ ἕνας πρόσφατος θεσμός πού ὀρίζει τὸν νέο αὐτὸ τύπο οἰκογνειας καὶ «ἀναδέχεται» ἐκεῖνα τὰ παιδιὰ τῶν ὁποῖων τὴν κατάσταση περιγράψαμε προηγουμένως. Γι' αὐτὰ τὰ παιδιὰ ὁ νέος θεσμός ἀποτελεῖ ἕνα ἀσφαλὲς καταφύγιο. Προγράμματα ἀναδόχων οἰκογνειαῶν ἐφαρμόζουν στὴ χῶρα μας τὸ Πατριωτικό Ύδρυμα Κοινωνικής Προνοῖας καὶ ΎΑντιλήψεως (Π.Ι.Κ.Π.Α.), τὸ Κέντρο Βρεφῶν «Ἡ Μητέρα» καὶ ὁ Ἑθνικός Ύργανισμός Προνοῖας (Ε.Ο.Π.). Ὑπάρχει μάλιστα καὶ Ἑλληνικός Σύλλογος ΎΑναδόχων Οἰκογνειαῶν.

Συνέδρια καὶ Σεμινάρια

Προβλήματα πού προκύπτουν ἀντιμετωπίζονται καὶ

ΤΟΥ κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
ΎΑναπλ. Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου ἘΑθηνῶν

στὰ πλαίσια εὐρωπαϊκῶν ἢ διεθνῶν συνεδρίων. Πρόσφατα, 2 μὲ 4 Νοεμβρίου 1990 στὸ Ζάππειο Μέγαρο ἢ Ἑλλάδα φιλοξένησε τὸ Εὐρωπαϊκό Συνέδριο γιὰ τὴν Ἐναδοχή 1990¹. Καὶ σύντομα, 27 Ἰουλίου μὲ 3 Αὐγούστου 1991 θὰ γίνει στὴ Σουηδία τὸ ἀντίστοιχο ἔβδομο Διεθνὲς Συνέδριο.

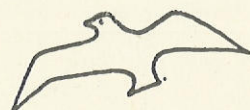
Μεγάλη ἐμφαση δίδεται στὴν ποιότητα τῆς προετοιμασίας τῶν στελεχῶν πού θὰ ἀποτελέσουν τοὺς συνδέσμους μεταξύ ὀργανισμῶν καὶ ἀναδόχων οἰκογνειαῶν καὶ θὰ παρακολουθήσουν ἀπὸ κοντὰ τὰ τοποθετημένα παιδιὰ. Γιὰ τὰ στελέχη αὐτὰ διοργανῶνται σεμινάρια μὲ ὀμιλητὲς προσερχόμενους ἀπὸ ποικίλους χῶρους τῶν ἀνθρωπολογικῶν ἐπιστημῶν καὶ μὲ ἰδιαίτερη γνώση τῶν προβλημάτων πού συνήθως ἀνακύπτουν. Ἐνα τέτοιο σεμινάριο ὀργάνωσε τὸ Π.Ι.Κ.Π.Α. μὲ ἐπιχορήγηση τῆς Ε.Ο.Κ. στὸ δεύτερο ἑξάμηνο τοῦ 1990. Τὸ Σεμινάριο αὐτὸ τέλειωσε μὲ μιά πανηγυρική Ἡμερίδα πού ἔγινε τὸ Σάββατο 19 Ἰανουαρίου 1991 στὴν Ἐθήνα. Ὁ τίτλος τῆς Ἡμερίδας ἦταν: Σύγχρονα προβλήματα οἰκογνειας καὶ ἐφηβείας (Τὸ ἐκτὸς γάμου παιδί - Ἐνάδοχος οἰκογνεια).

Κρίνοντας ὅτι τὰ θέματα αὐτὰ βρίσκονται στὸ κέντρο τῶν ἐνδιαφερόντων τῶν Ἐφημερίων παραθέτουμε τὸ κείμενο σχετικῆς εἰσηγήσεώς μας πρὸς τοὺς σπουδαστὲς τοῦ Σεμιναρίου, στὸ ὁποῖο ὁ γράφων εἶχε προσκληθεῖ νὰ ὀμιλήσει².

Γονεῖς καὶ παιδιὰ: ἑστίες μιᾶς «ἑλλείψεως»

Ἡ οἰκογνεια θεωρεῖται καὶ εἶναι τὸ φυσικό περιβάλλον μέσα στὸ ὁποῖο θὰ γεννηθεῖ καὶ θὰ ἀνατραφεῖ ἕνα παιδί. Οἱ φυσικοὶ γονεῖς παίζουν ἕνα σπουδαιότατο ρόλο στὴν ἀνατροφή τῶν παιδιῶν καὶ στὴν κοινωνικοποίησή τους. Καὶ ὅταν δὲν ὑπάρχουν γονεῖς εἶναι σοβαρὲς οἱ ἐπιπτώσεις πάνω στὰ παιδιὰ λόγω τῆς ἀπουσίας τους. Δὲν ἀποκλείεται, τέτοιου τύπου ἐπιπτώσεις νὰ ὑπάρχουν καὶ ὅταν ἀκόμα ὑπάρχουν γονεῖς, λόγω τῆς κακῆς συμπεριφορᾶς τους ἢ τοῦ κακοῦ παραδείγματος πού παρέχουν.

Γενικῶς πάντως, ἢ θ ε τ ι κ ἢ ἑ π ἰ δ ρ α σ η

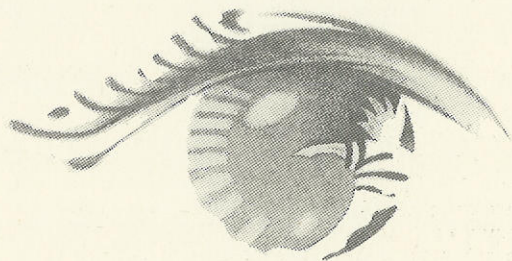

της οικογένειας και των γονέων πάνω στο παιδί ω-
θεϊν' αναζητείται ένα οικογενειακό περιβάλλον, ό-
ταν λείπει, για να τοποθετηθεί μέσα εκεί έκεινο το
παιδί που διάφοροι παράγοντες και συνθήκες ζωής το
υποχρεώνουν να εξέλθει της οικογένειας του ή βρίσκει-
ται «χωρίς οικογένεια». Αυτή η οικογένεια καλείται
«να θεραπεύσει τα άσθενη και να αναπληρώσει τα έλ-
λείποντα».

Η αναπληρωματική αυτή οικογέ-
νεια ή γονικότητα είναι κατά κάποιο τρό-
πο παιδοκεντρική· ενώ η υίοθεσία
μπορεί να υποστηριχτεί ότι είναι γονεοκεντρι-
κή. Έν τούτοις δεν είναι πάντοτε εύκολο να προσδιο-
ρίσουμε ποιό τάχα να είναι το κέντρο, το παιδί ή οι
γονείς; Η γονεοκεντρική στάση διαζωγραφείται ιδιαι-
τερα σήμερα με τις πάση θυσία προσπάθειες των γο-
νέων ν' αποκτήσουν παιδί είτε με υίοθεσία —κάτω που
γινόταν και παλιά— είτε με τεχνητή γονιμοποίηση
—άμόλογη ή έτερόλογη— εξωσωματική γονιμοποίη-
ση, ανάδοχος ή φέρουσες μητέρες κ.λπ.

Θά ήμαστε πιό κοντά στα πράγματα αν υποστη-
ρίξαμε ότι ο οικογενειακός κύκλος απεικονίζεται με
έναν γεωμετρικό έλλειπτικό κύκλο. Της «έλλειψως»
αυτής οι «έστιες» είναι δύο: οι γονείς και τα
παιδιά. Υπάρχουν, δηλαδή δύο «κέντρα» και ανά-
λογοι με το που πέφτει το κέντρο θάρους εμφανίζεται
και έτεροβαρής ή ίσοβαρής ή κάλυψη των αναγκών
που αντιστοιχούν στους γονείς ή τα παιδιά. Οι ίσορρο-
πίες είναι λεπτές και απαιτείται ακριβής ζυγοστάθμιση.

Πρέπει πάντως να τονισθεί ότι πέραν των υποκει-
μενικών αναγκών των υίοθετουσών ή αναδόχων οικο-
γενειών λαμβάνεται πρόνοια να καλυφθούν οι πραγμα-
τικές, αντικειμενικές ανάγκες του παιδιού, γι' αυτό
και κάναμε λόγο για παιδοκεντρικότητα. Το ενδιαφέρον μας δηλαδή να είναι επικεντρωμένο
στο ίδιο το παιδί και τις ανάγκες του.

Νέοι ρόλοι: άμφίδρομη τεκνοθεσία και γονεο- θεσία

Κέντρο μας, λοιπόν, το παιδί και μά-
λιστα ένα παιδί που έχει ειδικές ανάγκες
και ως εκ τούτου έχει την ανάγκη μας. Να το αναδε-
χτούμε δηλαδή ως ανάδοχη οικογένεια και να ά-
ναπληρώσουμε τους γονείς του, έξ ου και ο
τίτλος της σημερινής εισήγής μας «αναπληρωματική
γονιότητα».

Αναπληρώνουμε τους φυσικούς γονείς του παιδιού,
αυτούς που έπρεπε να είναι κοντά του, και δεν είναι,
για πολλούς και διάφορους λόγους. Είναι όχι φύσει
άλλά θέσει γονείς. Ο ρόλος τους είναι
λειψοσυγκικός. Αναδέχονται το παιδί και λει-
τουργούν ως γονείς δίνοντάς του μιá θέση στη δική
τους οικογένεια. Αποδεχόμενοι δηλαδή ένα παιδί στην
οικογένειά τους άποδέχονται να παίξουν ένα
ρόλο. Ξέρουν ότι το παιδί αυτό δεν είναι και όμως
είναι σαν παιδί τους. Το παιδί ξέρει ή πρέπει να
μάθει ότι το ζευγάρι στην οικογένεια του όποιου μένει
δεν είναι και όμως είναι σαν γονείς του. Τα παιδιά
τους δεν είναι και όμως είναι σαν αδέρφια του.
Γι' αυτό μιλήσαμε για λεπτές ίσορροπίες.

Το παιδί βρίσκοντας μιá θέση στο καινούργιο του
σπιτικό βρίσκει και μοίρα στον ήλιο για να ζεσταθεί
και ν' αναπτυχθεί. «Βρέξει χιονίσει» το παιδί θά απο-
λαμβάνει κάποιες ακτινες θαλπωρής. Η έπικοινωνία
θά πρέπει να λειτουργήσει άμφίδρομη. Η ανάδοχη οι-
κογένεια το βλέπει σαν παιδί της και το παιδί βλέπει
την ανάδοχη οικογένεια σαν την οικογένειά του. Α μ-
φίδρομη λοιπόν τεκνοθεσία και γο-
νεοθεσία. Για να είμαστε πιό ακριβείς θά μιλού-
σαμε για διεύρυνση της οικογένειας, γιατί το παιδί
δεν είναι πάντα υποχρεωμένο να ξεγράψει την δική
του οικογένεια ή να την «άποκληρώσει». Στον δρόμο
της ζωής του βρήκε ένα πανδοχείο στο όποιο βρήκε
τόπο για να καταλύσει και μάλιστα κάποιος πληρώνει
και τα έξοδα λογαριάζοντας με τον ξενοδόχο και φρον-
τίζοντας να τηρηθούν οι όροι και ο ρόλος της φιλοξε-
νίας³. Έδώ, ένα ξένο παιδί ακολουθεί τη
διαδικασία του να γίνεϊ οικείο, να άνή-
κει στο νέο του οίκο, στη νέα του κατοικία και να απο-
κτήσει οικειότητα εκεί που βρέθηκε⁴.

Για να μπορέσουν όμως να παίξουν καλά αυτόν τον

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ*

ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΗ Ή ΣΤΑΣΙΜΟΤΗΤΑ;

Τοῦ Ἀρχιμ. κ. **ΙΑΚΩΒΟΥ Σ. ΚΑΡΑΜΟΥΖΗ**
Ἱεροκήρυκος Ἱ. Μητρ. Μυτιλήνης

2. «Ὁ σ μ ἡ ζ ω ἦ ς».

Μαζί με τὸν ἀπόστολο Παῦλο αὐτὸ τὸ ἔκφραστικό «ὄνομα» θὰ μπορούσαμε νὰ δώσουμε στὴν πνευματικὴ ζωὴ, τὴ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων ὡς μελῶν τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι ἡ πνευματικὴ ζωὴ «ὁσμὴ ζωῆς», γιατί καὶ ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου μέσα στὴν Ἐκκλησία ἀποτελεῖ μιὰ συνέχεια τῆς ζωῆς τοῦ Ἐνανθρωπήσαντος Υἱοῦ τοῦ Πατρὸς «ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ».

Ὅλα αὐτὰ εἶναι ἔκφρασεις καὶ βιώματα τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ σ' αὐτὰ ὀφείλει ὁ κάθε πιστὸς νὰ

σταθμίσει τὸ προσωπικὸ του βίωμα, νὰ μετρήσει δηλαδὴ τὴν «ἔκταση» τῆς πνευματικῆς του ζωῆς στὸ σήμερα καὶ νὰ προχωρήσει ἀνάλογα. Ἡ γιὰ ἀνακαίνιση τοῦ «ἐν Χριστῷ βιώματός του» ἢ γιὰ περαιτέρω πρόοδο καὶ ἐξέλιξη σ' αὐτὸ, ἀφοῦ ἡ στασιμότητα εἶναι κατὰ τὴν ἔκφραση τοῦ Παύλου «ὁσμὴ θανάτου εἰς θάνατον»⁶.

Ὅπως ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου δὲν ἔχει κενά, ἔτσι καὶ ἡ πνευματικὴ του ζωὴ πρέπει νὰ εἶναι ἓνα διαρκὲς «προσκλητήριο» κοντὰ στὸν Ἰησοῦ Χριστὸ καὶ γιὰ τὸν Ἰησοῦ Χριστό. Πνευματικὴ ζωὴ κάνει ἐκεῖ-

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 55 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 3 τεύχους.

6. Β' Κορ. 2,16.

ρόλο χρειάζεται μιὰ **μ ι α θ η τ ε ι α**. Ὅταν ἀκόμα καὶ γιὰ τοὺς φυσικοὺς γονεῖς ἡμιλοῦν σήμερα **σ ἄ ν ἐ π ἄ γ γ ε λ μ α** καὶ κατὰ συνέπεια καὶ γιὰ ἀνάγκη μιᾶς τέτοιας γονεϊκῆς καταρτίσεως καὶ προετοιμασίας, πόσο μάλλον γιὰ τοὺς ἀνάδοχους γονεῖς, γιὰ τίς οἰκογένειες ὑποδοχῆς⁵.

«Ἀνάδοχος» κοινωνικὸς λειτουργὸς: ἓνας νέος ρόλος

Σ' αὐτὴ τὴν κατάρτιση καὶ τὴν προετοιμασία καλοῦνται νὰ παίξουν ἓναν **π ρ ω τ α γ ω ν ι σ τ ι κ ὸ ρ ὀ λ ο** οἱ κοινωνικοὶ λειτουργοὶ ποὺ θὰ ἀσχοληθοῦν μετὰ τὸ μεῖζον αὐτὸ θέμα. Ἡ ἀ π ο σ τ ο λ ῆ τους μπορεῖ νὰ παραβληθεῖ μετὰ ἐκείνη τοῦ ἡ τῆς ἄ ν α ὀ ὄ χ ο υ (τοῦ νονοῦ ἢ τῆ νοῦα) κατὰ τὸ **χ ρ ι σ τ ι α ν ι κ ὸ β ἄ π τ ι σ μ α**. Σύμφωνα μετὰ κρατοῦντα ὁ ἀνάδοχος ἦταν μιὰ ἐγγύηση ἔναντι τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὸ ἠθικὸ ποῦδ τοῦ ὑποψηφίου καὶ τὴν παρακολούθησή του. Μετὰ τὴν ἐπικράτηση τοῦ γηπιδοπατισμοῦ ἀπὸ τὸν 6ο μ.Χ. αἰῶνα οἱ ἀνάδοχοι ἀνεδέχοντο ν' ἀναπληρώσουν τὴν ἔλλειψη τῆς πίστεως στὰ νήπια καὶ νὰ φροντίσουν ἐν καιρῷ μαζί με τοὺς γονεῖς γιὰ τὴ μόρφωση καὶ τὴν ἀνατροφή τοῦ παιδοῦ. Ἡ λέξη «ἀνάδοχος» προέρχεται ἀπὸ τὸ ρῆμα ἀναδέχομαι ποὺ σημαίνει ἀναλαμβάνω, γίνουμι ἐγγυητής.

Κατὰ παράδοξο τρόπο, τὸν **ρ ὀ λ ο** τοῦ ἄ ν α ὀ ὄ χ ο υ στίς ἀνάδοχοι οἰκογένειες θὰ τὸν παίξει. ὁ ἡ κ ο ι ν ω ν ι κ ὸ ς λ ε ι τ ο υ ρ γ ὸ ς, ὁ ἡ ὁ ποῖα γί-

νεται **ἐ γ γ υ η τ ῆ ς** καὶ ἀναλαμβάνει τὴν **ε ὀ θ ὕ ν η** ἔναντι τοῦ Ἱδρύματος καὶ τοῦ Κράτους γιὰ τὴν ὀρθὴ **ἐ π ι τ ἔ λ ε σ η τ ῶ ν κ α θ η κ ὸ ν τ ω ν** ἐκ μέρους τῆς ἀναδόχου οἰκογενείας. Ὑψηλὴ ἀποστολὴ καὶ εὐθύνη. Ἐδῶ δὲν εἶναι «νὰ παίξουμε τίς κουμπάρες» ἀλλὰ νὰ γίνουμε ἐγγυητές.

(Συνεχίζεται)

1. Τὸ συνέδριο παρακολούθησε κατόπιν προτροπῆς μας ὁ τελειόφοιτος τοῦ Τμήματος Ποιμαντικῆς κ. Ἀντώνης Καλλιγέρης καὶ μετέφερε τὰ διαμειφθέντα κατ' αὐτό. Βλ. ἐνημερωτικὸ γιὰ τὸ συνέδριο σημεῖωμα τῆς Δίαις Νικητάκη στὴν «Καθημερινή» τῆς 30.10.1990.

2. Τὸ κείμενο ποὺ ἀκολουθεῖ ἀποτελεῖ τίς σημειώσεις μαθήματος στὰ πλαίσια τοῦ Σεμιναρίου ἐπαγγελματικῆς κατάρτισης ποὺ διοργανώθηκε ἀπὸ τὸ Π.Ι.Κ.Π.Α. Δίδεται ὡς μνημόνιο ἐκείνης τῆς παραδόσεως τῆς Τρίτης 11 Δεκεμβρίου 1990, ποὺ συνέπεσε μετὰ τὴν Παγκόσμια Ἡμέρα τοῦ παιδιοῦ.

3. Πρβλ. τὴν παραβολὴ τοῦ Καλοῦ Σαμαρείτη στοῦ Ἐθαγγέλιο τοῦ Λουκά ι' 30-37.

4. Βλ. κείμενο στὸ Παράρτημα ποὺ ἔχει ὡς τίτλο: **Μ ι ἄ ἀ δ ε λ φ ο π ο ι η μ ἔ ν η ο ἰ κ ο γ ἔ ν ε ι α**. Τὸ κείμενο αὐτὸ ἀποτελεσε τὴ βάση γιὰ ἐφαρμογὴ τῆς «μεθόδου 66». Οἱ σπουδαστὲς χωρίστηκαν σὲ τρεῖς ὁμάδες ἐργασίας. Ἐμβάθυναν στὸ κείμενο γιὰ περίπου 15 λεπτά τῆς ὥρας, μίλησαν μετὰξὺ τους καὶ στὴ συνέχεια μετέφεραν τὰ ἐρωτήματά τους καὶ τὴ συζήτηση στὴν ὁλομέλεια. Ἡ ἀσκηση ἀποδείχθηκε πολὺ γόνιμη.

5. Βλ. τὸν ἐνδιαφέροντα τόμο **Ἐ π ἄ γ γ ε λ μ α γ ο ν ε ὀ ς** ποὺ καταγράφει τὰ πρακτικὰ μιᾶς στοργικῆς τράπεζας ποὺ ὁργανώθηκε κατὰ τὸν μῆνα Ἰανουάριο τοῦ ἔτους 1981 ἀπὸ τὸ Γραφεῖο Ψυχολογικῶν καὶ Παιδαγωγικῶν Μελετῶν τῶν Ἐκπαιδευτηρίων Δούκας. Ὑπεύθυνος ἡ κλινικὴ ψυχολόγος Ἐλένη Κοκκοτάκη - Σταυροπούλου. Ὁ αὐστριακὸς σύνδεσμος ἀναδόχων καὶ υἱοθετούντων γονέων, στὰ πλαίσια τῆς Ἐκπαιδεύσεως τῶν ἐνηλίκων, ἔχει ἐφαρμόσει ἓνα πρόγραμμα προετοιμασίας τέτοιων «γονέων». Ἐχομε ὑπόψη μας τὴν ἔκδοση στὰ γερμανικὰ σχετικὸ τόμου, Βιέννη 21989.

νος πού είναι δοσμένος ψυχῇ τε καὶ σώματι στὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ἐκεῖνος πού διακονεῖ τοὺς ἀδελφούς του, ἐκεῖνος πού θυσιάζει ὄχι μόνον πολῦτιμο χρόνο, χρήματα καὶ πράγματα, ἀλλὰ καὶ τὸν ἑαυτό του γιὰ τοὺς ἀδελφούς του. Ἐκεῖνος πού συν-αγωνίζεται μὲ τοὺς ἁγίους, ἔχοντάς τους ὡς πρότυπο ζωῆς καὶ καταθέτει τοὺς καρπούς τοῦ ἀγώνα καὶ τῆς ἀγωνίας του στὰ πόδια τοῦ Χριστοῦ. Ἐκεῖνος πού κάνει ὑπακοή, ἐκεῖνος ζεῖ πνευματικὴ ζωὴ, γιατί ἡ ὑπακοή δημιουργεῖ τὶς προϋποθέσεις ἐκεῖνες τῆς καρποφορίας μέσα του τῆς ζωῆς τοῦ πνεύματος! Γιατὶ ἐκεῖνος τελικὰ ζεῖ μέσα στὴν «ἐλευθερία τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ»⁷.

Πνευματικὴ ζωὴ ζεῖ ἐκεῖνος πού κάνει συνεχῆ αὐτοκριτικὴ. Θὰ λέγαμε πὼς οἱ ἄνθρωποι, ἄλλος λιγότερο κι ἄλλος περισσότερο, ἔχουν σχέση μὲ τὰ μεγάλα προβλήματα τῆς ζωῆς των, λίγοι ὅμως ἀπ' αὐτοὺς γνωρίζουν τί θὰ πεῖ πνευματικὸς ἀγώνας καὶ πάλι μὲ τὶς ἀρχές καὶ τὶς ἐξουσίες τοῦ σκοτίους τοῦ αἰῶνος τούτου. Γιὰ νὰ βγεῖ κανεὶς νικητὴς χρειάζεται πρῶτα-πρῶτα ἕνα ἀντιστάθμισμα τῶν δυνάμεων. Νὰ κάνει δηλ. ἕναν «ἀπολογισμό» τῶν πνευματικῶν του δυνάμεων καὶ ταυτόχρονα ἕναν «προγραμματισμὸ» ἐνεργειῶν καὶ δράσεως. Μὲ ποιά ἔννοια ὄλα αὐτά; «Ἐν Χριστῷ» καὶ «διὰ Χριστόν». Δηλαδή ἐξομολογούμενος καὶ ἀνανεούμενος. Γι' αὐτὸ τὸ λόγο ὁ πιστὸς τῆ ζωῆς του δὲν τὴ «διαβαίνει» ἀπλῶς, ἀλλὰ τὴ ζεῖ. Δίνει αἷμα καὶ κερδίζει Πνεῦμα Θεοῦ!

Ὅμως, ἡ πνευματικὴ ζωὴ γενικῶς περνᾷ σήμερα κρίση φοβερή, ἀκοῦμε νὰ λέγεται. Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, τὸ Ἀνώτατο αὐτὸ Πνευματικὸ Ἰδρυμα τῆς Χώρας ἀνησύχησε καὶ προβληματίσθηκε πέρυσι γύρω ἀπὸ τὰ φαινόμενα τῶν καιρῶν. Βέβαια ὄχι γιὰ τὴν «ἐν Χριστῷ» πνευματικὴ ζωὴ, ἀλλὰ γιὰ ὅλες τὶς «ἀρτηρίες» τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος πού τὴ μολύνουν βάνουσα, ἀφοῦ «πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως» ἐπιδροῦν καταλυτικὰ σ' αὐτήν.

Ὅταν ἡ κοινωνικὴ ζωὴ δὲ βοηθάει τὸν ἄνθρωπο νὰ ζεῖ μὲ ἀκεραιότητα, παρὰ τὸν ἐσωτερικὸ πόλεμο πού κάνει, ὅταν ὁ πολιτισμὸς δια-φθείρει τὰ πνευματικὰ του «ὄργανα», ὥστε μὲ δυσκολία νὰ «πιάνουν» τὰ μηνύματα τοῦ οὐρανοῦ, ὅταν τὸ περιβάλλον του τὸν μπολιάζει καθημερινὰ μὲ τὴ φθορὰ καὶ τὸ θάνατο, φυσικὸ εἶναι ὥρα μὲ τὴν ὥρα νὰ συγχρωτίζεται μ' αὐτὲς τὶς καταστάσεις καὶ νὰ βρεθεῖ κάποια στιγμή μπροστὰ σὲ «ἐκπλήξεις». Γιατὶ ἂν ἡ ἀνοδος στὴν κατὰ Χριστόν ζωὴ εἶναι ὑπόθεση κόπου καὶ πάλης καὶ προσπαθείας πολλῆς, ἡ κάθοδος, ἡ πτώση δηλαδή

στὰ «χέρια» τῆς ἁμαρτίας, εἶναι σχεδὸν πάντοτε ἔργο μιᾶς καὶ μόνο στιγμῆς.

3. «Περίπατεῖν ἐν καινότητι ζωῆς».

Δὲν ἀπομένει ἄλλος δρόμος γιὰ τὸν ἄνθρωπο καὶ δὲν ὑπάρχει ἄλλος τρόπος παρὰ ὁ δρόμος καὶ ὁ τρόπος τῆς ἐκλογῆς ἀνάμεσα στὴν πνευματικὴ ζωὴ καὶ στὴ χωρὶς Χριστοῦ ζωὴ. Δὲ μπορεῖ κανεὶς νὰ λείει πὼς εἶναι χριστιανὸς τὴ στιγμῆ πού ἡ ζωὴ του δὲν τὸ ἐπιβεβαιώνει, ἀφοῦ ἡ ἀγάπη του ἔχει ψυχρανθεῖ. Γι' αὐτὸ δὲ γίνεται διαφοροετικὰ. Ἡ ὁ καθένας θὰ πρέπει ν' ἀλλάξει τὴ ζωὴ του ἢ τ' ὄνομά του!

Ἡ ἀγία μας Ἐκκλησία μᾶς δίνει ὅτι πιὸ ὑψηλὸ καὶ πιὸ ὠραῖο μπορεῖ νὰ γευθεῖ ἡ ψυχὴ μας. Καὶ ζητάει ἀπὸ μᾶς τί; Τὴν καρδιά μας, τὴν ψυχὴ μας, τὴν ὑπαρξή μας ὁλόκληρη. Ὅχι τὴν τυπικὴ καὶ διὰ τὸ «θεαθῆναι» ἐμφάνιση στὶς διάφορες προσκλήσεις τῆς Ἐκκλησίας ἀλλὰ τὴ ζωντανὴ καὶ ὀλοπρόθυμη μετοχὴ μας στὴ ζωὴ της, πού εἶναι ἡ ζωὴ τοῦ Ἰδρυτῆ της, τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Χρειάζεται ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ ὁ ἄνθρωπος ν' ἀνοίγει τὴν καρδιά του καὶ νὰ βλέπει τὶς πληγές του. Γιατὶ, γιὰ νὰ θεραπευθεῖ μιὰ πληγὴ, πρέπει ὀπωσδήποτε ν' ἀνοίξει! Τὸ μέλλον ἀνήκει στὸν ἄνθρωπο, ὄχι γιὰ νὰ γίνεται ἀπλῶς καλύτερος, ἀλλὰ γιὰ νὰ σώζεται ἀπὸ τὰ λάθη του. Αὐτὰ ἄλλωστε εἶναι καὶ τὰ ἁμαρτήματά του. Καὶ ἴσως γι' αὐτὸ τὸ σκοπὸ ἡ ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ νὰ τοῦ τὸ χάρισε τὸ μέλλον. Γιὰ νὰ τὸ χαρεῖ ὅμως, πρέπει νὰ κλάψει καὶ νὰ πονέσει ὁ ἄνθρωπος στὸ παρόν. Δὲ θὰ τρυγήσει ἀλλιῶς τὴ «γύρη» τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ, ἂν δὲν λυγίσει τὰ γόνατά του καὶ δὲν προσευχηθεῖ πολὺ ὁ ἄνθρωπος.

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος πολὺ παραστατικὰ λέει πὼς, ἂν δὲν κλάψει σήμερα ὁ ἄνθρωπος, δὲ θὰ χαρεῖ τὴν ὥρα τὴ μεγάλη τῆς ἀπολογίας μπροστὰ στὸ φοβερὸ βῆμα τοῦ Θεοῦ. Τότε δηλαδή πού θὰ κληθεῖ ὁ καθένας καὶ θὰ ἐρωτηθεῖ ἀπὸ τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ γιὰ τὸ τί ἔκανε ὅλες ἐκεῖνες τὶς πνευματικὲς εὐκαιρίες πού τοῦ δόθηκαν κάτω στὴ γῆ. Ἡ πνευματικὴ ζωὴ εἶναι ζωὴ γεμάτη συντήρηση καὶ προοδευτικότητα. Γιατὶ συντηρεῖται πρῶτα ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴ Χάρη τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ ἅγια μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας καὶ μετὰ προοδεύει συνεχῶς στὴν ἀρετὴ καὶ στὴν ἀγιότητα⁸.

Αὐτὴ τὴ ζωὴ τὴν καινούργια τὴ βιώνει ἐκεῖνος πού ἔμαθε ν' ἀτενίζει πρὸς τὸν οὐρανό. Ἐκεῖνος πού

8. Πρβλ. Καφάνη Γ., Ἀρχιμανδρίτου, Ἡ ποιμαντικὴ διακονία κατὰ τοὺς Ἱερωὺς Κανόνας, ἐκδ. ΑΘΩΣ, Πειραιεῖς 1976, σ. 46.

Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΙΣ ΤΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ ΔΙΑ ΤΩΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΩΝ ΣΥΝΟΔΩΝ *

Τοῦ ΚΩΝ. Ρ. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ (†)

Συνεπῶς «τὰ δόγματα εἶναι δεῖκτες πορείας καὶ ἀσφαλείας τῆς ἀληθείας. Οἱ πιστοί, πού ζοῦν εὐλικρινὰ μαζὶ μὲ τὸ Θεὸ εἶναι ἡ ἔκφρασις ὄλων τῶν δογμάτων τῆς Ἐκκλησίας μας. Προηγήθηκε ἡ ζωὴ τῆς ἀγιότητος μέσα στὴν Ἐκκλησία ἐπὶ αἰῶνες καὶ κατόπιν ἀκολούθησε, σὰν ἱστορικὴ ἀνάγκη, ἡ διατύπωση τῶν δογμάτων»⁵⁰. Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος πού ἡ Ἐκκλησία ἐπιβάλλει σὲ κάθε ἕνα, πού θέλει νὰ εἶναι μέλος τῆς, ὑποχρεωτικῶς τὴν ἀποδοχὴν τῶν δογμάτων, ἀλλὰ καὶ πίστιν εἰς αὐτά. «Ὅταν ὅμως τὰ δόγματα, διὰ τῶν ὁποίων διατυποῦται ἡ Ὁρθόδοξος διδασκαλία, λυμάλωνται καὶ παραχαράσσουν ψευδοδιδασκαλοὶ καὶ αἵρετικοί, τότε ἐπικρατεῖ σύγχυσις στὶς συνειδήσεις τῶν χριστιανῶν, διότι αὐτοὶ «παραεσάγουν αἵρέσεις ἀπωλείας»⁵¹. Εἰσάγουν δηλ. μὲ πονηρίαν καὶ δολιότητα πλανημένες διδασκαλίες, πού ὀδηγοῦν στὴν ἀπώλειαν, ἡ ὁποία διὰ τοὺς αἵρετικούς «οὐ νυστάζει»⁵². Δὲν θὰ βραδύνη νὰ ἔλθῃ ἡ Θεία καταδίκη, ἡ ὁποία δὲν θὰ εἶναι νυσταλέα καὶ βραδυκίνητος, ἀλλὰ θὰ ξεσπάσῃ τρομερὰ ἐναντίον των.

Τὴν ἀπώλειαν αὐτὴν τῶν αἵρετικῶν τονίζει καὶ ὁ Ἰγνάτιος ὁ Θεοφόρος, ὅταν ἀπειλῇ θάνατον εἰς ὅποιον τὴν «πίστιν τοῦ Θεοῦ ἐν κακῇ διδασκαλίᾳ φθείρει»⁵³. Ὁ δὲ σύγχρονός του Πολύκαρπος, πού ἔχει αὐτὸ ὑπ' ὄψιν του, προτρέπει, ὥστε κανεὶς νὰ μὴ «μεθοδεύῃ τὰ λόγια τοῦ Κυρίου πρὸς τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας», πάντες δὲ «ἀπολιπόντες τὴν ματαιότητα τῶν πολλῶν καὶ τὰς ψευδοδιδασκαλίας ἐπὶ τὸν ἐξ ἀρχῆς ἡμῶν παραδοθέντα λόγον ἐπιστρέψωμεν»⁵⁴.

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 63 τοῦ ὑπ' ἀρ. 3 τεύχους.

50. Τιμοθέου Κ. Κιλίκου, Τολμηροὶ ψιθυρισμοί, σελ. 93.

51. Β' Πέτρου 2,1.

52. Β' Πέτρου 2,3.

53. ΒΕΠ 2,267, 24-25.

54. ΒΕΠ 3,17,20-22.

ἔμαθε νὰ ψελλίζει τὴ λέξη «ΠΑΤΕΡΑ» τὴν ὥρα πού ὑψώνει τὰ μάτια του σ' Αὐτόν. Ἐκεῖνος πού βάζει τὸ ἀφτί τῆς ψυχῆς του, γιὰ ν' ἀκούσει τὶς ἐντολὲς τοῦ Θεανθρώπου καὶ νὰ ρυθμίσει τὴ ζωὴ του σύμφωνα μ' αὐτές. Ἐκεῖνος πού ζητάει ψυχικὴ καλλιέργεια καὶ μετέχει ἐνεργὰ στὸ ἀγιαστικὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας.

(Συνεχίζεται)

Καὶ τρίτον, αἱ οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι ἀντιμετώπισαν τὶς αἵρέσεις καὶ διὰ τῆς ἐνόητος. Διότι στὶς οἰκουμενικὲς Συνόδους ἀντιπροσωπεύεται ἡ καθ' ὅλην τὴν οἰκουμένην διεσπαρμένη μία, ἀγία, καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία, εἰς τρόπον ὥστε, δι' αὐτῶν, ἐδηλοῦτο, κατὰ τὸν Εὐσέβιον, ἡ κοινὴ «Ἐνωσις» τῶν τοπικῶν Ἐκκλησιῶν εἰς ἓν σῶμα, τὸ ἐν σῶμα τοῦ Χριστοῦ ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ⁵⁵. Καὶ ὁ Χριστὸς εἶναι «κεφαλὴ ὑπὲρ πάντα τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἣτις ἐστὶ τὸ σῶμα Αὐτοῦ»⁵⁶. Κατὰ δὲ τὸν Ἄπ. Παῦλον «οἱ πολλοὶ ἐν σωμᾷ ἔσμεν ἐν Χριστῷ, ὁ δὲ καθ' εἰς ἀλλήλων μέλη»⁵⁷. Συνεπῶς ὁ Χριστὸς μαζὶ μὲ τοὺς χριστιανοὺς, πού εἶναι μέλη τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας, ἀποτελοῦν μίαν ἐσωτερικὴν, μυστικὴν καὶ τελείαν ἐνόητον.

Τὸ ἐνιαῖον τῆς Ἐκκλησίας τονίζεται καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Κυρίου, ὅταν προλέγῃ, ὅτι μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν Ἐθνικῶν γενήσεται «μία ποιμνὴ, εἰς Ποιμνὴν»⁵⁸. Παρακαλεῖ δὲ ἀκόμη ὁ Κύριος τὸν οὐράνιον Πατέρα Του, στὴν ἀρχιερατικὴν Του προσευχὴν, καὶ περὶ τῶν πιστευόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν, «ἵνα πάντες ἐν ὧσι, καθὼς σύ, Πάτερ, ἐν ἐμοὶ κἀγὼ ἐν σοί, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἐν ὧσιν»⁵⁹. Καὶ αἱ οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι, διὰ τῆς διατυπώσεως τῆς δογματικῆς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας καὶ παρὰ τὸ πλῆθος τῶν πιστῶν καὶ τῶν ἐπὶ μέρους τοπικῶν Ἐκκλησιῶν, διετήρησαν τὴν ἐνόητον τῆς Ἐκκλησίας, τὴν ὁποίαν προσεπάθησαν νὰ διασπᾶσιν ἀνέκαθεν αἱ αἵρέσεις. Καὶ ὄχι μόνον ἀπέτυχαν παταγωδῶς, διότι «σκληρὸν πρὸς κέντρα λακτίζειν»⁶⁰, ἀλλὰ ἡ Ἐκκλησία ὡς ἡ μόνη ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ δὲν παύει νὰ κατέχη «ἀσινῆ καὶ ἀλώθητον πᾶσαν τὴν ἀποκεκαλυμμένην ἀλήθειαν»⁶¹. Καὶ κίνητρον τῆς ἀποτυχίας αὐτῆς τῶν αἵρετικῶν, κατὰ τὸν Μ. Βασίλειον, ἦτο ἡ ἐκ «φιλαρχίας καὶ κενοδοξίας ἢ ιδιωτισμοῦ»⁶² ἀπομάκρυνσις των ἀπὸ τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ Βασιλέως τῆς Ἐκκλησίας,

55. Ἰωάν. Ν. Καρμίρη, ἐνθ' ἀν., σελ. 668.

56. Ἐφεσ. 1, 22-23.

57. Ρωμ. 12,5.

58. Ἰωάν. 10,16.

59. Ἰωάν. 17,21.

60. Πράξ. 26,14.

61. Ἰωάν. Ν. Καρμίρη, ἐνθ' ἀν., σελ. 264.

62. Αὐτόθι, σελ. 266.

του Σωτήρος Χριστού. Ὁ δὲ Ἱερὸς Χιρυσόστομος τονί-
ζει: «οὐδὲν οὕτως Ἐκκλησία δυνήσεται διαίρειν ὡς
φιλαρχία... δύο γὰρ εἰσι διαίρεσεις ἀπὸ τοῦ σώματος
τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ, μία μὲν, ὅταν φύξωμεν τὴν ἀ-
γάπην, δευτέρα δέ, ὅταν ἀνάξια τοῦ τελεῖν εἰς ἐκεῖνο
τὸ σῶμα τοιμῆσωμεν»⁶³. Ὁ ἴδιος πατὴρ παραδέχεται
ἀκόμη ὅτι τόσο μεγάλη εἶναι ἡ εὐθύνη ἐκεῖνου, ποῦ
διαίρει καὶ σχίζει τὴν Ἐκκλησίαν, ὥστε «οὐδὲ μαρτυ-
ρίου αἶμα ταύτην δύνασθαι ἐξαλείφειν»⁶⁴.

Τίποτε, πράγματι, δὲν κατώρθωσαν γὰ ἐπιτύχουν
οἱ διάφοροι αἰρετικοί, οἱ ὅποιοι προσέβαλον τὸ Τρια-
δικὸν καὶ τὸ Χριστολογικὸν δόγμα, διότι, διὰ τῶν ἀ-
γώνων τῆς, ἡ Ἐκκλησία κατεπολέμησε τίς ψευδεῖς δο-
ξασίες τῶν αἰρετικῶν καὶ ἔλαμψεν ἡ Ἀλήθεια καὶ ἐ-
θριάμβευσε ἡ Ὀρθοδοξία. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ Μέγας Φώ-
τιος⁶⁵ ἐξυμνῶν μὲ ἐνθουσιασμὸν τὴν νίκην τῶν Οἰκου-
μενικῶν Συνόδων, ποῦ κατώρθωσαν γὰ ἀπαλλάξουν
τὴν Ἐκκλησίαν ἀπὸ τὰ ζιζάνια τῶν αἰρετικῶν, ἀπευ-
θύνεται πρὸς τὴν Ἱερουσαλήμ, διὰ τῆς ὁποίας ὑπονοεῖ
τὴν Ἐκκλησίαν, τὴν περιλαμβάνουσαν στοὺς κόλπους
τῆς τὸν νέον Ἰσραήλ, καὶ τῆς λέγει: «χαῖρε σφόδρα,
θύγατερ Σιών, κήρυσε, θύγατερ Ἱερουσαλήμ· περιεῖλε
Κύριος τὰ ἀδικήματά σου· ἐρρύσατό σε ἐκ χειρὸς τῶν
ἐχθρῶν σου... Εὐφραίνου καὶ κατατέρπου ἐξ ὅλης τῆς
καρδίας σου. Ἰὺς Πατρὶ κηρύσσεται ὁμοῦσις· τὸ
Πνεῦμα τούτοις εἰς μίαν συναριθμεῖται θεότητα· ὁ Λό-
γος ἐκ Παρθένου σάρκα λαβὼν εἰς κοινήν τοῦ γένους
σωτηρίαν καὶ ἀνάπλασιν οὐ μερίζεται τῆς Θεότητος·
αἱ φύσεις ἐπ' αὐτοῦ φυλάττουσι τὸ ἀσύγχυτον καὶ τῶν
θελημάτων ἐκάτερον τῇ οἰκείᾳ φύσει συναναφαίνεται
ἐνεργούμενον· πᾶσα πλάνη καὶ λῆρος μακρὸς ἀπελήλα-
ται». Ὅπως δὲ γράφει καὶ ὁ Μ. VILLAIN⁶⁶ «ἡ Ἐκ-
κλησία δὲν ἔπαυσε ποτὲ γὰ εἶναι πιστὴ εἰς τὴν ἀπο-
στολήν τῆς. Εἰς ὠρισμένας στιγμὰς τῆς ἱστορίας τῆς
αὐτῆς ἡ ἀναλλοίωτος πιστότης τῆς ἐστοίχισεν ἀκριδιά.
Ἡ αἵρεσις πάντοτε ἠθέλησε γὰ τῆς διαφθεῖρη τὸ ἕνα
ἢ τὸ ἄλλο σπουδαῖο σημεῖον τῆς διδασκαλίας τῆς. Ἀλ-
λὰ εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις ἀπέτυχε παταγωδῶς. Αἱ
ἀποσχίσεις αὐτὰι τῆς αἰμάτωσαν τὴν καρδίαν, ἀλλὰ
τὰς ἀπεδέχθη. Δὲν ἦτο δυνατόν γὰ συμβῆ ἄλλως. Ἡ
Ἐκκλησία, φύλαξ τῆς Ἀληθείας, δὲν ἔχει τὸ δικαίω-
μα γὰ ἀλλάξῃ οὔτε ἐπ' ἐλάχιστον τὴν διδασκαλίαν,
τὴν ὁποίαν παρέλαβεν ἀπὸ τὸν Κύριον». Διὰ τοῦτο
«ἡ Ἐκκλησία, καὶ μεθ' ὅλας τὰς διαίρεσεις τῆς, εἶναι
ΜΙΑ, ὡς ἐν εἶναι τὸ δένδρον ἐφ' ὅσον ἡ ρίζα τοῦ εὐρ-
ώστως ἔχει, ἔστω καὶ ἂν ἀνεμοὶ καὶ κεραυνοὶ ἀπέσπα-

σαν μερικοὺς κλάδους του, μία εἶναι ἡ ποίμνη, ἔστω
καὶ ἂν πρόβατά τινα κατέφαγεν ὁ λύκος, ἐν εἶναι τὸ
δίκτυον, ἔστω καὶ ἂν μερικοὶ κόμβοι του ἐλύθησαν, μία
εἶναι ἡ Θεία Βασιλεία, ἔστω καὶ ἂν εὐρέθησάν τινες γὰ
ἐπαναστατήσουν πρὸς καιρὸν καὶ ὡς τοιοῦτοι πλανῶν-
ται ἐκδληθέντες ἔξω τῶν ὁρίων τῆς»⁶⁷.

Διὰ τοὺς αἰρετικούς ὅμως αὐτούς, οἱ ὅποιοι, «μετὰ
μίαν καὶ δευτέραν νοθεσίαν»⁶⁸, ἔμειναν ἀμετανόητοι
στὴν πλάνην των, ἡ Ἐκκλησία ἐθέσπισεν εἰδικούς κα-
νόνας. Δι' αὐτούς, οἱ κανόνες αὐτοί, προβλέπουν ἀνά-
θεμα καὶ ἀφορισμὸν. Ὁρθῶς παρατηρεῖ ὁ Μ. Βασίλειος,
ὅτι αἰρετικοὶ εἶναι ἐκεῖνοι, ποῦ κατὰ τὴν πίστιν καὶ
τὰ δόγματα εἶναι χωρισμένοι ἀπὸ τοὺς Ὀρθοδόξους
καὶ τελείως ἀπομακρυσμένοι· «τοὺς παντελῶς ἀπερ-
ρηγμένους, καὶ κατ' αὐτὴν τὴν πίστιν ἀπηλλοτριωμέ-
νους»⁶⁹. Ἀλλὰ καὶ ἡ Β' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, διὰ
τοῦ ΣΤ' κανόνος αὐτῆς, χαρακτηρίζει αἰρετικούς «τοὺς
τε πάλαι τῆς Ἐκκλησίας ἀποκηρυχθέντας, καὶ τοὺς
μετὰ ταῦτα ὑφ' ἡμῶν ἀναθεματισθέντας· πρὸς δὲ τού-
τοις καὶ τοὺς τὴν πίστιν μὲν τὴν ὑγιῆ προσποιουμέ-
νους ὁμολογεῖν, ἀποσχίσαντας δὲ καὶ ἀντισυνάγοντας
τοῖς κανονικοῖς ἡμῶν ἐπισκόποις». Ἀκόμη καὶ ἡ ΣΤ'
Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, διὰ τοῦ Α' κανόνος τῆς, ἀπο-
φαίνεται, ὅτι ὅποιος ὄχι μόνον δὲν δέχεται τὰ δόγμα-
τα τῆς εὐσεβείας, ἀλλὰ καὶ ἐναντιώνεται σ' αὐτά, καὶ
αὐτὸς εἶναι ὁ αἰρετικός, «ἔστω ἀνάθεμα καὶ τοῦ χρι-
στιανικοῦ καταλόγου, ὡς ἄλλοτριος ἐξωθεῖσθω καὶ ἐκ-
πιπέτω».

Ἡ ἀπόφασις δὲ αὐτῆς τῶν Συνόδων περὶ τοῦ ἀνα-
θεματισμοῦ τῶν αἰρετικῶν εἶναι σύμφωνος καὶ πρὸς
τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Ἦδη ὁ Ἁπ. Παῦ-
λος ρητῶς λέγει, ὅτι ἐκεῖνοι, ποῦ διαστρέφουν τὸ Εὐ-
αγγέλιον τοῦ Χριστοῦ καὶ διδάσκουν διαφορετικὰ ἀπὸ
ὅσα ὁ Κύριος ἐδίδαξεν ἢ οἱ ἀπόστολοι, πρέπει γὰ ἀνα-
θεματίζονται: «καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ
εὐαγγελίζηται ὑμῖν παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνά-
θεμα ἔστω»⁷⁰.

Ἡ Ὀρθόδοξος ὅμως Ἐκκλησία εἶναι πάντοτε ἔτοι-
μη, χάρις στὸ φιλόανθρωπον πνεῦμα τῆς, γὰ δεχθῆ ἐ-
κείνους ἐκ τῶν αἰρετικῶν, ποῦ ἀναγνωρίζουν καὶ ἀπορ-
ρίπτουν τὴν πλάνην των. Γίνεται μάλιστα καὶ εἰδικὴ
τελετὴ διὰ τὴν εἰσδοχὴν των. Ὁ 7ος κανὼν τῆς Β'
Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἀποφαίνεται, ὅτι ἄλλοι μὲν ἀπὸ
τοὺς ἐπιστρέφοντας αἰρετικούς γίνονται δεκτοὶ μὲ χρι-
σιν τοῦ ἁγίου Μύρου καὶ μὲ τὴν εὐχὴν «σφραγίς δω-

63. Αὐτόθι, σελ. 267.

64. MIGNE E. II. 62,85.

65. Εἰσαγγ. Θεοδώρου, Ἀνθολόγιο Πατερικῶν κειμένων,
Ἀθήναι 1975, σελ. 50-52.

66. Ἰωάν. Ν. Καρμίρη, ἐνθ' ἄν., σελ. 689.

67. Κ. Καλλινίκου, Τὰ θεμέλια τῆς Πίστεως, σελ. 248-
249.

68. Τίτου 3,10.

69. Μεγάλου Βασιλείου, Α' Κανὼν.

70. Γαλ. 1,8-9.

Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΣΤΑΥΡΙΚΗΣ ΘΥΣΙΑΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Τοῦ κ. ΛΑΜΠΡΟΥ Κ. ΣΚΟΝΤΖΟΥ
θεολόγου - καθηγητοῦ

Τὸ Πάθος καὶ ἡ σταυρική θυσία τοῦ Κυρίου, τὸ κορυφαῖο αὐτὸ γεγονός τῆς ἐπὶ γῆς ζωῆς Του, φανερῶνει περίτρανα τὸ ἀρχιερατικὸ ἀξίωμα τοῦ Χριστοῦ, τὸ ὁποῖο ἀπορρέει ἀπὸ τὸ τρισσὸ ἀξίωμά Του. Ὁ σαρκωθεὶς Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ ἐπιτέλεσε τὸ ἐπίγειο ἔργο τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους διὰ τοῦ τρισσοῦ ἀξιώματος, ἦτοι τοῦ προφητικοῦ, τοῦ ἀρχιερατικοῦ καὶ τοῦ βασιλικοῦ, ὡς προφήτης - κήρυκας τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ (Ματθ. δ' 17), ὡς ἀρχιερεὺς (Ἐβρ. ι' 12) καὶ ὡς Βασιλεὺς τῆς ζωῆς, τοῦ θανάτου, τῆς κρίσεως καὶ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας (Ματθ. κη' 18).

Ἡ σταυρική θυσία τοῦ Θεοανθρώπου, ὅπως θὰ δοῦμε στὴ συνέχεια, εἶναι ἡ μεγαλύτερη καὶ ἀποτελεσματικώτερη θυσία ὄλων τῶν ἐποχῶν, τῆς ὁποίας τὴν ἀναγκαιότητα γιὰ τὸν «πεπτωκότα» ἄνθρωπο, ἀποδεικνύουν τὰ σωτήρια ἀποτελέσματά της, ἡ λύτρωσή του ἀπὸ τὴν ἁμαρτία, τὴ φθορὰ καὶ τὸ θάνατο, καὶ ἡ ἐπίτευξη καταλλαγῆς καὶ συμφιλίωσης μὲ τὸ Θεό. Ἡ θυσία τοῦ Κυρίου «ἐγίνε διὰ τῆς λυτρώσεως, τὸ σημεῖον ἀλλαγῆς τῆς ἀνθρωπίνης ἱστορίας καὶ ὁλοκλήρου τῆς παγκοσμίου ὑπερ-ἱστορίας» (E. Sauer, Ὁ Θρίαμβὸς τοῦ Ἐσταυρωμένου, μετ. Γ. Παιδάκη, Ἀθήναι 1976, σελ. 37).

ρεῖς πνεύματος Ἁγίου» καὶ ἄλλοι μὲ τὸ ἅγιον Βάπτισμα.

Ἔτσι αἱ ἑπτὰ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι ἀντιμετώπισαν τοὺς αἰρετικούς καὶ ἐπετέλεσαν σπουδαῖον ἔργον, διότι περιφρούρησαν, μὲ τοὺς ἀγῶνες των καὶ τὴν διατύπωσιν τῆς δογματικῆς διδασκαλίας, τὴν Ἐκκλησίαν ἀπὸ τὰ ψεύδη τῶν αἰρετικῶν καὶ τὰ σφίσματα τῶν κακοδόξων. Ὑπῆρξαν δὲ κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου⁷¹: «τὰ ἑπτὰ χαρίσματα τοῦ Πνεύματος, τὰ καθαιρόντα καὶ φωτίζοντα τοὺς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ καθημένους καὶ τοὺς πιστοὺς ἀγιάζοντας», κατὰ δὲ τὸν Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνόν: «ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἀήττητος καὶ ἀκλόνητος, διότι «ταύτης ἄδου πύλαι, αἰρετικῶν στόματα, δαμιόνων ὄργανα, καταδραμοῦνται μὲν, ἀλλ' οὐ κατασχύσουσι»⁷².

Α'. Οἱ θυσίες καὶ ἡ Ἱερωσύνη τῆς Π. Δ. τύπου τῆς θυσίας τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ πτώση τοῦ ἀνθρώπου, τὸ τραγικώτερο γεγονός τῆς ἀνθρωπίνης ἱστορίας, εἶναι ἡ γενεσιουργὸς αἰτία τῆς διάστασης ἀνθρώπου καὶ Θεοῦ καὶ τῆς ἀνθρώπινης κακοδαιμονίας. Ἡ ἁμαρτία ἄνοιξε ἓνα φοβερὸ καὶ ἀγεφύρωτο χάσμα ἀνάμεσα στὸ Δημιουργὸ καὶ τὸ δημιούργημα, ἐπειδὴ «ἡ ἀνθρωπίνη θέλησις ἐξέλεξε τὴν ἀντίθετον ὁδόν, χωρισθεῖσα ἐκ τοῦ Θεοῦ, ὑπετάγη εἰς τὴν τυραννίαν τοῦ δαίμονος» (V. Losky, Ἡ μυστικὴ Θεολογία τῆς Ἀνατ. Ἐκκλ., Θεολογία, σελ. 150).

Ὁ ἄνθρωπος, ὅμως, παρ' ὅλη τὴν ψυχοσωματικὴν του φθορὰ, τὸν ἐκφυλισμὸ τῆς αὐθεντικῆς του φύσεως καὶ τῆς συσχότισης τοῦ νοῦ του, συνειδητοποίησε πολὺ σύνταμα τὴ δεινὴν του κατάστασιν καὶ ἐπέδιωσε συνδιαλλαγὴν καὶ συμφιλίωσιν μὲ τὸ Θεό. «Ἡ σχέση τοῦ ἁμαρτωλοῦ πρὸς τὸν Θεόν, ἔγραψε ὁ ἀείμνηστος καθηγητῆς Κ. Δουβουνιώτης, παρίσταται ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ ὅτε μὲν ὡς δουλεία ἐξ ἧς πρέπει νὰ ἐλευθερωθῶμεν, ὅτε δὲ ὡς χρέος, ὅπου πρέπει νὰ πληρωθῶμεν, ἢ ποιητὴν ἢν πρέπει νὰ ὑποστώμεν» (Μεγ. Ἑλλ. Ἐγκυκλ., τόμ. ΙΒ', σελ. 748).

Ὁ ἁμαρτωλὸς ἄνθρωπος ἔπρεπε νὰ πεθάνει, ὁ θά-

Καὶ ταῦτα ἐν ὄψει τοῦ 1992, ὅτε θὰ πραγματοποιηθῇ ἡ ἐνωμένη Εὐρώπη, ὅποτε καὶ αἱ αἰρέσεις θὰ εἰσδύουν εὐκολώτερον τὴν Πατρίδα μας, σκοπὸς τῶν ὁποίων εἶναι ἡ διάβρωσις τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ ὀρθόδοξος ὅμως λαὸς, ποὺ εἶναι ὁ φύλαξ⁷³ τῆς Ὀρθοδοξίας, δὲν θὰ παύσῃ ν' ἀγωνίζεται, ὑπὸ τὴν φωτισμένην καθοδήγησιν τῶν Ποιμένων του, διὰ νὰ ἐπαληθεύσῃ καὶ πάλιν τὸ τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου: «Ἐκκλησίαν δὲ ἐὰν πολεμῆς, νικῆσαι σε ἀμήχανον. Ὁ Θεὸς ἔπηξε, τίς ἐπιχειρεῖ σκαλεῖν;»⁷⁴ καὶ προσθέτει, ὅτι εἶναι «εὐκολώτερον τὸν ἥλιον σβεσθῆναι ἢ τὴν Ἐκκλησίαν ἀφανισθῆναι»⁷⁵.

(Τέλος)

71. Ἁγ. Νεκταρίου, Αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι, σελ. 218.

72. Ἰωάν. Ν. Καρμίρη, ἔνθ' ἄν., σελ. 362.

73. Π. Ν. Τρεμπέλα, Δογματικὴ, τ. 2ος, σελ. 367.

74. Ἐδαγγ. Θεοδώρου, ἔνθ' ἄν., σελ. 26.

75. Ἐνθ' ἄν., σελ. 24.

νατος κατέστη ως φυσική κατάρληξη τῆς πτώσεως, ως ἔσχατη τιμωρία ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ (Γεν. κεφ. γ'). «Δεδομένου ὅτι ἡ φύσις τῆς ἀμαρτίας συνίσταται εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ δημιουργήματος ἀπὸ τὸν Δημιουργόν, ὁ ὁποῖος εἶναι ἡ Πηγὴ τῆς ζωῆς, καταλήγει κατὰ συνέπεια εἰς τὸν θάνατον» (E. Sauer, ὅπου ἄνωτ., σελ. 42). Παρ' ὅλα αὐτὰ ὅμως ὁ θάνατος ἔσχε, κατὰ τοὺς Πατέρες, εὐεργετική ὑπηρεσία στὴν ἀνθρωπότητα, γιατί αὐτὸς ἐμπόδιζε τὴ δικαίωση τῆς ἀμαρτίας καὶ κατέστη «ἐλαστήριος πέρας» τῶν ἐπιγείων δεινῶν τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ θάνατος, σύμφωνα μὲ τὴν ἀντίληψη τοῦ μεταπτωτικοῦ ἀνθρώπου μπορούσε νὰ ἐξευμενίσει τὸ Θεό, νὰ μετριάζει τὴν ὀργή Του καὶ νὰ παράσχει πρόσκαιρη λύτρωση καὶ συμφιλίωση ἀνάμεσά τους. Ἔτσι γεννήθηκε ἡ ἔννοια τῆς θυσίας, ἡ ὁποία κατ' ἀρχήν, στὸ ἀπώτερο παρελθὸν ἦταν ἀνθρωποθυσία (βλ. H. Wells, Παγκόσμιος Ἱστορία, Ἀθήναι, σελ. 103). Ἀργότερα, στοὺς ἱστορικοὺς χρόνους, τὴ θυσία ἀνθρώπων ἀντικατέστησεν ἡ ζωοθυσία, τὴν ὁποία συναντᾶμε σὲ ὅλες τὶς θρησκείες, ὡς καθολικὸ καὶ παγκόσμιον φαινόμενο.

Στὴν Παλαιὰ Διαθήκη οἱ θυσίαι ἀποτελοῦσαν τὴ σημαντικώτερη λατρευτικὴ πράξη πρὸς τὸ Θεό, τῶν Πατριαρχῶν ἀρχικὰ καὶ τοῦ περιουσίου λαοῦ στὴ συνέχεια (Γεν. δ' 34, η' 20, ιβ' 7, ιγ' 4, κστ' 25. Ἐξ. γ' 18, ε' 3, ζ' 16, ιθ' 4, κ' 24. Λευϊτ. δ' 1, στ' 24, ε' 14 κ.λπ.. βλ. Charles Hauret, στὸ Λεξικὸν Βιβλ. Θεολογίας, στ. 494).

Πολὺ μεγάλη σημασία ἔχει ἡ θυσία τοῦ μυστηριώδους ἱερέα καὶ βασιλέα Μελχισεδέκ (Γεν. ιδ' 18), ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε τύπος τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ θυσία του τύπος τῆς ὑπέροχης θυσίας τοῦ Θεοανθρώπου (E. Sauer, ὅπου ἄνωτ., σελ. 62). Ὁ ἀπάτωρ καὶ ἀμήτωρ Μελχισεδέκ προανήγγειλε «τὴν ἀδιάδοχον καὶ αἰώνιον ἀρχιερωσύνην τοῦ ὁμοιωθέντος πρὸς ἡμᾶς καὶ ἐξ ἀνθρώπων ληφθέντος καὶ ὑπὲρ ἀνθρώπων κατασταθέντος μεγάλου ἀρχιερέως Χριστοῦ» (Π. Τρεμπέλα, Δογματικὴ, τόμ. Β', σελ. 161. βλ. Ψαλμ. ρθ' 4. Ματθ. κβ' 44. Ἐβρ. ε' 5, ιζ' 10, θ' 14, ι' 13).

Στὴ μωσαϊκὴ θρησκεία, σύμφωνα μὲ τὴ διαθήκη Θεοῦ - περιουσίου λαοῦ, πρόσκαιρος ἐξιλασμός καὶ καταλλαγή μὲ τὸ Γαλαθῆ, γίνονταν μέσω τῶν θυσιῶν. «Ἐρηται τὸ ἐγὼ (ὁ Θεός) δέδωκα ὑμῖν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ἐξιλάσασθαι περὶ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, τὸ γὰρ αἷμα αὐτῆς τῆς ψυχῆς ἐξιλάσεται» (Λευϊτ. ιζ' 11). Ἔτσι οἱ Ἰσραηλίτες «προδύλως ἐν ταῖς αἱματηραῖς ἐκείναις θυσίαις οἱ τὴν μετὰ τοῦ Θεοῦ διαλλαγὴν ἐπιζητοῦντες, ἐπειδὴ δὲν εἶχαν ἄλλο τι κρεῖττον καὶ τιμώτερον τῆς οἰκίας ψυχῆς καθυροῦν, καὶ ἀντὶ ταύτης τὴν διὰ τῶν

ἀλόγων ζώων προσήγον θυσίαν ὁμολογοῦντες διὰ τῆς σφαγῆς αὐτῶν ὅτι ἦσαν ἄξιοι θανάτου, ἀντὶ δὲ τῆς ἰδέας αὐτῶν ζωῆς προσεκόμεζον ὡς ἀντάλλαγμα τοῦ σφαζομένου καθαροῦ ζώου τὸ αἷμα, οὕτως ἡ ἀθῶα ζωὴ προσεφέρετο ὡς ἐξιλαστήριος θυσία» (Π. Τρεμπέλα, Δογμ., Β', σελ. 165).

Τὶς θυσίαις ἱερουργούσαν οἱ ἱερεῖς, οἱ ὁποῖοι ἔφεραν τὴν εἰδικὴ ἀαρωνικὴ ἱερωσύνη, ὡς διάδοχοι τοῦ Ἀαρὼν (Ἐξ. κεφ. 28. Λευϊτ. κεφ. 8). Αὐτῶν προέστατο ὁ ἀρχιερεὺς «ὡς φορεὺς τῆς ἱερατικῆς ἐξουσίας καὶ μεσότης μεταξὺ Θεοῦ καὶ λαοῦ» (Νέον Ἐγκυκλ. Λεξικὸν Ἀγ. Γραφῆς, Ἀθήναι, σελ. 94).

Οἱ θυσίαι αὐτές, ὅμως, ἦταν ἄνευ οὐσιαστικῆς σημασίας, γιατί εἶναι «ἀδύνατον αἷμα πράγων καὶ ταύρων ἀφαιρεῖν ἀμαρτίας» (Ἐβρ. ι' 4). Αὐτὲς ἦταν «ἀσθενὴ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα» (Γαλ. δ' 9) καὶ «σκιά» τῆς μελλοντικῆς ἀληθινῆς θυσίας (Ἐβρ. ι' 1-10). Οἱ θυσίαι τῆς Π.Δ. εἶναι τύπος τῆς μοναδικῆς ὑπέροχης σταυρικῆς θυσίας τοῦ Κυρίου καὶ ἡ ἱερωσύνη τοῦ Μελχισεδέκ καὶ τοῦ Ἀαρὼν τύπος καὶ εἰκόνα τοῦ αἰωνίου ἀρχιερέα Χριστοῦ (Ἐβρ. δ' 14, ζ' 25, θ' 12). Γι' αὐτὸ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ κατέστησεν ἄνευ νόμιματος τὶς Λευϊτικὰς θυσίαι καὶ τὶς κατήργησεν (Ἐβρ. ι' 10-14), «καὶ μετ' αὐτῶν τὴν ἀκύρωσιν τοῦ Λευϊτικοῦ νόμου» (Ἐβρ. ζ' 18) διότι αἱ θυσίαι ἦσαν ἡ βάση τοῦ ἱερατείου καὶ τὸ ἱερατεῖον ἦτο τὸ θεμέλιον τοῦ νόμου (Ἐβρ. ζ' 11)» (E. Sauer, ὅπου ἄνωτ., σελ. 45).

Ἡ σταυρικὴ θυσία τοῦ Χριστοῦ, ἀντίθετα, ὑπῆρξε ἀποτελεσματικὴ καὶ γι' αὐτὸ ἀναγκαία γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Αὐτὸς ὡς Μέγας Ἀρχιερεὺς, «κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ» (Ψαλμ. ρθ' 4, Ματθ. κβ' 44), τέλεσε τὴ μεγαλύτερη θυσία τῆς ἱστορίας. Ἔτσι «οὐ μόνον ἡ θυσία τῆς Π.Δ. εὔρε τὴν πλήρωσιν αὐτῆς ἐν τῇ θυσίᾳ τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ ἡ ἱερωσύνη τῆς Π.Δ. εὔρε τὴν πλήρωσιν αὐτῆς ἐν τῷ Χριστῷ, ὅστις εἶναι ὁ ἀληθὴς καὶ τέλειος Ἀρχιερεὺς» (Ἐβρ. δ' 14). Οὕτως ὁ Χριστὸς ἐγένετο θύτης καὶ θῦμα ὁ αὐτός, πληρώσας τὴν ἰδέαν τῆς θυσίας καὶ τῆς ἱερωσύνης τῆς Π.Δ.» (Κ. Δουβουνιώτης, στὴ Μεγ. Ἐλλ. Ἐγκυκλ., τόμ. ΙΒ', σελ. 748. Πρὸς. Ὁριγ. P.G. 14, 946 - 951, Κυριλ. Ἀλεξ. P.G. 76, 38, Ἰουστίνου Διαλ. 118,21 ΒΕΠ 3,317, Αὐγουστ. De civit. Dei X, 20,41).

(Συνεχίζεται)

Παρακαλοῦνται ὅσοι ἀποστέλλουν ταχυδρομικὰς ἐπιταγὰς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Θεολογία», «Ἐκκλησία» καὶ «Ἐφημέριος», νὰ σημειώσουν καὶ τὴν αἰτία τῆς ἀποστολῆς.

Ε Π Ι Κ Α Ι Ρ Α

Εὔγε Στέφεν Γουίλτσάιρ!
Συγγνώμη Δημιουργέ...

ΟΤΑΝ τὸ 1987, τὸ BBC ἔκανε μιὰ ἐκπομπὴ γιὰ τρία ἀδισυκὰ παιδιὰ μὲ ἰδιαίτερες ἰκανότητες, τὴν προσοχὴ τοῦ κοινοῦ εἶχε προσελκύσει ὁ νεαρὸς Στέφεν Γουίλτσάιρ. Δουλεύοντας ἀπὸ μνήμης, ὁ δεκαεξάχρονος σήμερα Στέφεν μπορεῖ νὰ σχεδιάσει μὲ κάθε λεπτομέρεια κτίρια πὸν ἔχει δεῖ στὸ παρελθὸν γιὰ λίγα λεπτά, ἀκόμα καὶ κτίρια πὸν ἔχει δεῖ πρὶν ἀπὸ μερικὰ χρόνια. Πρόσφατα ἐκδόθηκε στὴ Βρεταννία τὸ τρίτο του βιβλίο, μὲ σχέδια, ἐνῶ σὲ γνωστὴ γκαλερί τοῦ Λονδίνου ἐγκαινιάσθηκε ἡ τρίτη του ἐκθεση.

Εὐγλωττο μῆνυμα τὸ παράδειγμα τοῦ Στέφεν Γουίλτσάιρ. "Ὅχι μόνο γιὰ τὰ ὁμοιοπαθῆ συμπαθέσιαια παιδιὰ —μῆνυμα ἐλπίδας καὶ ἀγάπης γιὰ τὴ ζωὴ— ἀλλὰ καὶ γιὰ ὅλους ἐμᾶς τοὺς ὑπολοίπους, μῆνυμα πρόκληση, πέρα γιὰ πέρα παιδαγωγικὸ. Παραπέμπει στὴν παραβολὴ τῶν ταλάντων. "Ὅταν ἕνα «προβληματικὸ» παιδί ἀξιοποιεῖ τὰ δῶρα τοῦ Θεοῦ, ἐμεῖς τί θὰ φερίσουμε στὴ λογοδοσίᾳ μας γιὰ τὶς πλούσιες δυνατοῖτες πὸν μᾶς δόθηκαν ἀπὸ τὸν Δημιουργὸ —σὲ ἄψογο συνδυασμὸ μὲ ἄριστη φυσικὴ κατάσταση— καὶ τὶς ἀφήσαμε ἀναξιοποίητες;

«Οὐδὲν κακὸν ἀμιγῆς καλοῦ».

«ΤΟΥΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΥΣ ἕξι μῆνες μάθαμε πολλὰ πράγματα. Πρὶν ἀπὸ τὸν πόλεμο θεωρούσαμε ὅτι ἦταν ἀγενῆς γιὰ ἕναν ἄντρα νὰ κάνει δουλειὲς τοῦ σπιτιοῦ... Τώρα ὅμως ὄλ' αὐτὰ ἔχουν ἀλλάξει». «... Τώρα μαθαίνουμε σιὰ παιδιὰ μας νὰ σιγῶνουν τὰ κρεβάτια καὶ νὰ εἰτοιμάζουν τὸ δίσκο μὲ τὸ γεῦμα τους. "Ἄλλοτε βλέπαμε κάτι τέτοιες σκηνῆς σὲ ξένες ταινίες καὶ δὲν τὸ πιστεύαμε. Τώρα καταλαβαίνουμε ὅτι πρόκειται γιὰ κάτι τὸ πραγματικὸ...».

Μιὰ γεύση ἀπὸ τὶς ἀπόψεις γιὰ τὴ ζωὴ τῶν Κουβέιτιανῶν γυναικῶν, σήμερα. Ὑποστηρίζουν πλέον τὴ στροφὴ πρὸς μιὰ οἰκογενειακὴ ζωὴ ὅπου τὸ κάθε μέλος θὰ δραστηριοποιηθεῖ οὐσιαστικά. Γιὰ παράδειγμα οἱ σύζυγοι θὰ βοηθοῦν τὶς γυναῖκες τοὺς σὲ κάποιες οἰκιακῆς ἐργασίες καὶ ἀσφαλῶς στὴν ἀνατροπὴ τῶν παιδιῶν. Ἐπιπλέον σχεδιάζουν μιὰ ζωὴ

χωρὶς (ἢ μὲ λιγότερες) οἰκιακῆς βοηθούς. Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι πρὶν τὸν πόλεμο οἱ ξένοι ἐργάτες ἀποτελοῦσαν τὰ δύο τρίτα τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ Κουβέιτ πὸν ἀριθμοῦσε 2,2 ἑκατομμύρια ψυχές.

Μιὰ κυρία ἀνέφερε σὲ μιὰ πρόσφατη διεθνή συνάντηση ὅτι πρὶν ἀπὸ τὸν πόλεμο στὸ Κουβέιτ εἶχε δύο παραμάνες γιὰ τὰ δύο τῆς παιδιὰ, ἕνα μάγειρο καὶ ἕναν ὁδηγὸ ἀυτοκινήτου. Τώρα δὲν διαθέτει προσωπικὸ ἀλλὰ ἔχει ἀνακαλύψει πὸς ἡ οἰκογενειακὴ τῆς ζωὴ εἶναι ἐξίσου εὐτυχισμένη ὅπως ἄλλοτε. Καὶ κατέληξε μὲ τὸ χαρακτηριστικὸ:

«Ἄν θροῦμε ὅτι οἱ Ἰρακινοὶ κατέστρεψαν τὸ σπίτι μας στὸ Κουβέιτ, δὲν θὰ λυπηθοῦμε. Ἔτσι καὶ ἀλλιῶς, θέλουμε νὰ ζήσουμε σὲ μικρότερο σπίτι ὅταν ἐπιστρέψουμε!»

Τὸ γένος τῆς βίας.

ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ πὸν ἐγκληματοῦν εἶναι αἰσθητὰ λιγότερες ἀπὸ τοὺς ἄνδρες, ὁ ἀριθμὸς τοὺς ὅμως παρουσίασε σταδιακὴ αὔξη στὴ χώρα μας κατὰ τὴ διάρκειά τῶν τελευταίων ἐτῶν. Ἡ ψυχρὴ γλώσσα τῶν ἀριθμῶν ἀπεικονίζει ἀνάγλυφα τὴ σκληρὴ πραγματικότητα: Τὸ 1971, 354 γυναῖκες συνελήφθησαν ὡς δράστριες ἐγκληματικῶν πράξεων. Δεκαπέντε χρόνια ἀργότερα, τὸ 1986, ὁ ἀριθμὸς αὐτὸς πολλαπλασιάστηκε ἐπὶ 63! Πάντως, παρόλο πὸν οἱ ἀριθμοὶ αὐτοὶ ἐμφανίζουν σημαντικὴ αὔξη, ἡ ἀπόσταση μετὰξὺ ἀνδρικής καὶ γυναικείας ἐγκληματικότητας ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι τεράστια.

Λίγη βέβαια σημασία ἔχει τὸ ἂν ἡ βία εἶναι γένους ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ. Τὸ ἀποτέλεσμα μειράει. Καὶ ἡ θλιβερὴ διαπίστωση: Ὁ ἄνθρωπος, ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ πρώτου ἐγκλήματος —τὴν ἀδελφοκτονία στὴν οἰκογένεια τῶν πρωτοπλάσιων— μέχρι σήμερα ἐκφράζεται —δυστυχῶς— βίαια. Σὲ πολλῆς καὶ ποικίλης ἐκφράσεις καὶ φάσεις τῆς ζωῆς του. Πέρα ἀπὸ τὶς διάφορες ἀναλύσεις τοῦ «φαινομένου», πέρα ἀπὸ τὴ λήψη στατιστικῶν δειγμάτων καὶ τὴν ἀνάπτυξη κοινωνιολογικῶν θεωριῶν, κατεβήκαμε ἄραγε ὁ καθένας μας στὰ βάθη τοῦ ἑαυτοῦ μας καὶ ἀναζητήσαμε ἐκεῖ τὶς αἰτίες γιὰ τ' ἀποτελέσματα πὸν συνήθως σὰν θεωρίες μᾶς ἀπασχολοῦν;